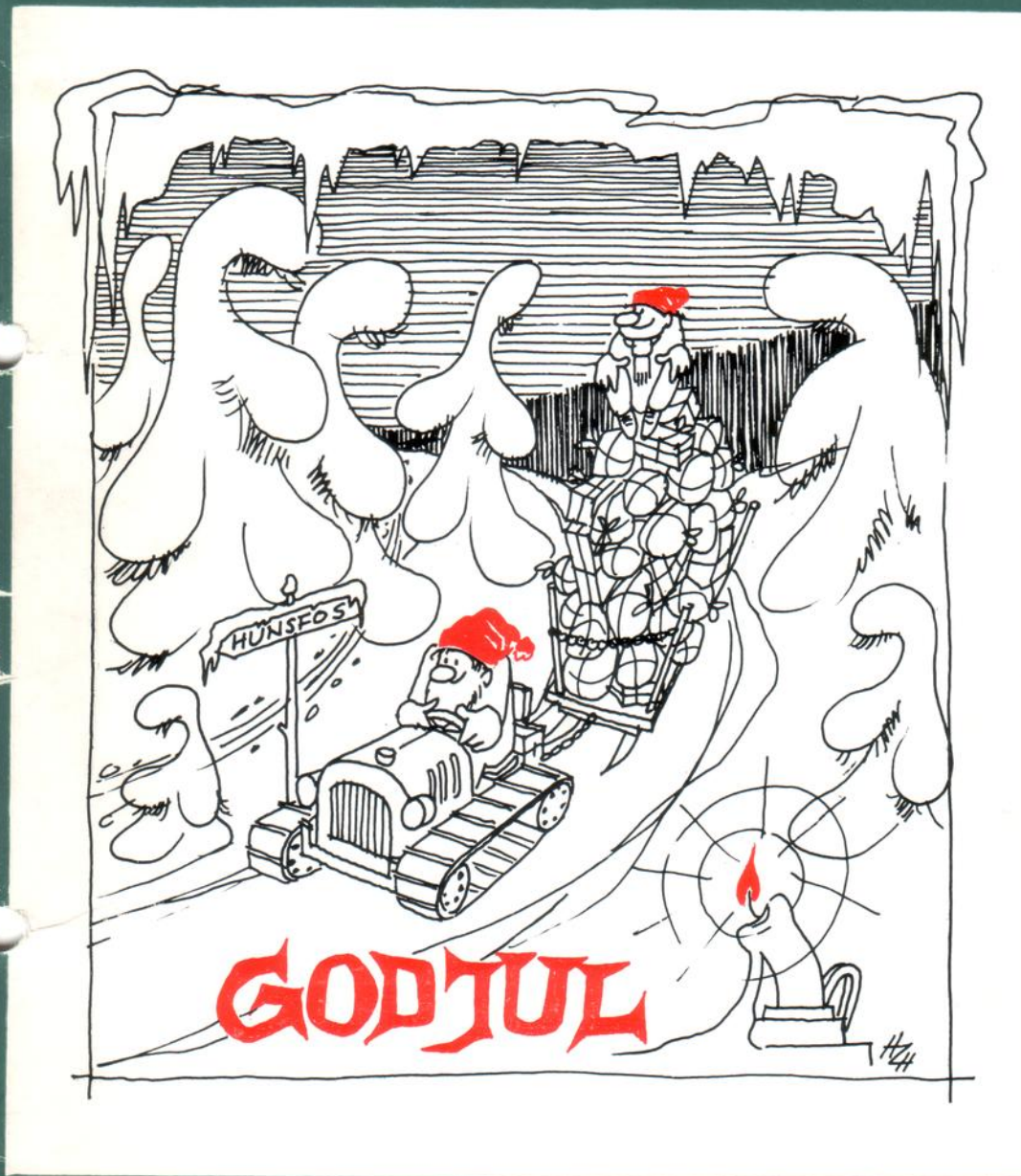

HUNSFOS POSTEN

NR. 4 1961 13. ÅRG.

INNHOOLD

Fellesmarkedet. Av direktør Gunnar Borgen	side 1
Gjesten. Av prost Halvor Norgaard	« 2
Julehilsener	« 3
Takk	« 3
Premierte forslag	« 3
Hunfosposten for 10 år siden	« 3
Vi gratulerer med de runde år	« 4
Veteraner som takker av	« 4
Fra en reise mot varmere land	« 5
Kursvirksomheten	« 9
Elias Omdal formann	« 9
Fra kontordame på Hunsfos til «Mothers help» i England	« 10
Forskning fremmer forståelse	« 11
Blid 15-åring yngstemann på Hunsfos	« 11
Hunfosmesterskapet i fotball	« 11
Julekryssord	« 12
Arets bøker på Hunsfos Forlag	« 13
Bedriftsidrettslaget sløyfer deltakelse i fotball- serien	« 14
Hunfosguttene kommer sterkt i terrengløp	« 15
Remmer og remskiver	« 15
Løsning på kryssord	« 15
Hunfospostens fotokonkurranse	« 16
«Landskampen ga meg blod på tann» (Kjell Homme)	« 18
Hva vet du?	« 18
Nye utvidelser (humoristisk tegning)	« 19
Modellforsøk med det nye kraftanlegget	« 20
Russisk besøk på Hunsfos	« 23
Idrett i gamle dager	« 24
Svar på «Hva vet du?»	« 24
Renhold av tennene. Av tannlege Aksel Sinding, Oslo	« 25
Seier og tap i de siste kampene i bedriftsserien	« 28
Gjennomlysning en betryggende kontroll	« 28
Papirgaloppen	« 28
Arbeiderforeningen vedtar å leie feriested i Høvåg	« 29
Forslag	« 29
Litt om larm og hørsel	« 30
Snekkerplassen løser parkeringsproblem	« 31
Mosjonspartiene godt i gang	« 32
Dødsfall	« 32
Gullkorn	« 32

*

Forsidetegningen til julenummeret er laget av
arkitekt Henning Zernichow Hirsch.

Fellesmarkedet

Det føres for tiden en livlig diskusjon i presse, kringkasting, på møter, mann og mann i mellom om Norges eventuelle tilslutning til det europeiske økonomiske fellesskap, populært kalt Fellesmarkedet, og om de konsekvenser det vil ha for vårt land om Norge beslutter seg for å gå inn i dette fellesskap eller bli stående utenfor. Etter min mening er det flere grunner hvorfor Norge bør søke å bli opptatt i Fellesmarkedet, men jeg skal her bare i all korthet forsøke å belyse de følger det vil få for vår industri om vi velger den ene eller annen vei.

Som kjent søker Danmark og U. K. om opptagelse, og jeg tror det er realistisk å regne med at disse land i løpet av neste år vil begynne seg innenfor Fellesmarkedet. Følgende tall vil vise den store betydning dette markedsområde da vil ha for papireksporten.

Av Hunsfos' eksportproduksjon gikk nemlig i 1960:

Ca. 41 % til de 6 Fellesmarkeds-land, og
Ca. 14 % til Danmark og U. K.

Ca. 55 % tilsammen.

Tallene for 1961 kommer til å vise omtrent det samme resultat og ligger ikke lavere for papirindustrien som helhet.

Fellesmarkedslandene er nå i ferd med å etablere felles ytre tollsatser for papir, og den felles toll utad vil stige betydelig i forhold til det nivå tollene innen de forskjellige medlemsland hittil har ligget på. Om vi nå skulle tenke oss at Norge blir stående utenfor Fellesmarkedet, vil vi da for det første få høyere tollsatser å kjempe med, og dernest må vi regne med at eksporten dit etter hvert blir ytterligere vanskeliggjort på grunn av den ekspansjon av papirindustrien som naturlig kommer til å skje innen Fellesmarkedet i ly av de høye tollsatser. Vi må derfor se i øynene at dette markedsområdet i så fall stort sett vil gå tapt for Norge, og at vi vil få uhyre vanskeligheter med å finne nye avsetningsmuligheter.

Om Norge skulle velge den såkalte assosieringslinje, og altså bli tilknyttet Fellesmarkedet uten å være fullt medlem, må vi regne med at en rekke av Norges viktigste

eksportprodukter kommer til å bli rammet av spesielle restriksjoner fra Fellesmarkedslandenes side, og det er på det rene at nettopp papireksporten her er i faresonen. Jeg tror derfor at vi for papirindustriens vedkommende ikke vil være stort bedre fjerne ved en eventuell assosiering enn om vi ble stående utenfor.

Dersom Norge går inn i Fellesmarkedet som fullt medlem, vil forholdet bli det at vi etter hvert vil få tollfri adgang til et markedsområde som, Danmark og U. K. medregnet, kommer til å omfatte ca. 230 millioner mennesker. Dette vil være et marked med en sterkt stigende levestandard og hvor vel den største forbruksøkning på papirsektoren kommer til å finne sted i årene fremover. Det kan i denne forbindelse kanskje ha sin interesse å se hvordan papirforbruket i de land det her gjelder var i 1960:

U. K.	Ca. 101 kg pr. innb.
Danmark	« 90 « « —
Norge	« 87 « « —
Vest-Tyskland	« 80 « « —
Benelux-landene ...	« 63 « « —
Frankrike	« 54 « « —
Italia	« 27 « « —

Til sammenligning kan nevnes at forbruket i U.S.A. i samme år var ca. 200 kg.

Det burde derfor ikke være tvil om at det sett ut fra papirindustriens og dermed Hunsfos' interesser er alt å vinne ved å komme med i Fellesmarkedet. Riktignok skal vi være klar over at vi også her vil få vanskeligheter og møte sterk konkurranse, men også mulighetene vil bli større, og hvis vi arbeider målbevisst for å utnytte disse muligheter, tror jeg at vi til tross for de vanskeligheter vi for tiden er oppe i bør kunne se fremtiden forholdsvis lyst i møte.

Idet jeg samtidig takker hver enkelt for god innsats og hyggelig samarbeide i 1961 ønsker jeg alle våre ansatte og deres familier en god jul og et godt nytt år.

GJESTEN

JUL er gjestingstid. Slekt og venner besøker hverandre, blir godt mottatt og bygger seg sammen. Bånd som binder oss til hverandre styrkes. Arets mørkeste tid får lys og varme over seg.

Merkelig mange av våre juleskikker må antas å ha sin opprinnelse i julens kristelige budskap. Vi tenker vel sjelden over det. Men slik er det. Se nå dette med gjesting. Straks er vi midt inne i Bibelens glade budskap. Her er kommet besøk i vår slekt! Gud har gjestet oss! Gjesten er Han som kom fra himlens høye borg ned til vår arme jord.

Hva betyr nå dette? — Meget i alle måter. For det første: Menneskene — deriblant du — er ikke Gud uvedkommende. At mange er fremmede og føler seg fremmede for Gud, er en annen sak. Om den ting har Skriften ikke så lite å si. «Også eder, som fordom var fremmede og fiender ved eders sinnelag, i de onde gjeringer —.» Slik omtales vi i Kol. 1, 21.

Men dette betyr ikke at vi var avskrevet i Guds tanke og hjerte. Hvor grundig vi glemte ham, hvor avgjort vi brøt med ham —, han glemte ikke oss. «Så har Gud elsket verden, at han ga sin Sønn, den enbårne —.» Kraftigere bevis for at Gud vil ha med oss å gjøre kan ikke skaffes. Med dette bør vi også la oss nøye. Noe annet ville være vantro, og da er vi i samme stilling som det ulykkelige jødefolk. «Han kom til sitt eget, og hans egne tok ikke imot ham.» — Alle som vil ta seg tid med Gjesten og grunne over hva det betyr at han er kommet til oss, vil oppleve Guds nærhet og merke hans nådetilbud: Hver en som tok imot ham, ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn. Slik får «julebesøket» de herligste følger.

Og: Varige følger. For Gjesten, som vi her taler om, er her ikke på en kort visitt. Han er kommet for å bli. — Dette er uttrykt så klart slik Johannes beretter juleevangeliet: Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss, Job. 1. Jesus Kristus, Guds Sønn, er ved sin fødsel for alltid forenet med vår slekt. For evig, også den dag han kommer igjen i kraft og herlighet, vil han åpenbare seg som Menneskesønnen. — I flere bibelske bilder anskueliggjøres dette. Kanskje aller vakrest kommer det fram gjennom Jesu egne ord: «Jeg er vintreet, dere er grenene. — Bli i meg!» Ved omvendelse og tro knyttes fra vår side denne forbindelse. Skjer det — og det kalles vi til igjen denne høytid —, så er han ikke lenger Gjesten. Han er min Frelser som har tatt bolig i mitt fattige hjerte. Og jeg er ved ham i stadig forbindelse med den himmel han kom fra julenatt.

Halvor Norgaard

HUNSFOSPOSTEN

Bedriftsorgan for
Hunfos Fabrikker

Redaktør: **Finn Hanssen**
(treffes i telefon 2 29 02, 2 99 80
app. 25 eller 2 99 82)

Redaksjonskomité:

Th. Halvorsen
T. Kittelsen
Georg Pettersen
Bjarne Grundetjern
Gunnar Strandberg

Utkommer fire ganger årlig

Trykt i
Fædrelandsvennen,
Kristiansand S.

Ettertrykk forbudt
uten spesiell tillatelse.

Redaksjonen avsluttet
tirsdag 5. desember 1961.

TAKK

Jeg vil gjennom Hunsfosposten gjerne få sende min hjerteligste takk til Hunsfos Fabrikker samt til arbeidere og funksjonærene i cellulosefabrikken for gaver og oppmerksomhet ved min fratreden.

OLE MANGSETH

*

Takk for oppmerksomheten i anledning av 50-års dagen. En spesiell takk til arbeidskameratene for den pene gaven.

RUDOLF HOLBERG

God jul, godt nyttår!

ønsker Hunsfosposten alle sine lesere og medarbeidere.

Hunfos Arbeiderforening

ønsker alle ved Hunsfos Fabrikker en gledelig jul og et riktig godt nytt år — og håper på fortsatt godt samarbeid i året som kommer.

STYRET.

Styret i Hunsfos Fabrikker

ønsker alle sine medarbeidere en riktig god jul, og takker for det gode samarbeidet i det år som nu går ut.

Styret har med særlig glede bemerket den forståelse for bedriften som arbeiderne har lagt for dagen ved å vedta helkontinuerlig drift som en permanent ordning.

Dessverre er ikke utsiktene for vår industri i den nærmeste fremtid så lyse som man kunne ønske, men ved felles innsats vil vi sikkert kunne mestre de vanskeligheter som måtte komme.

I håp om et fortsatt godt samarbeid sender styret de beste ønsker om fremgang og trivsel for de ansatte og bedriften i det nye år.

PER M. HANSSON.

Takk for samarbeid og innsats

1961 har vært et år i arbeide for å forbedre vår konkurransevne både hva angår råstoffet tømmer og markedet for vårt papir. På mange måter er vi inne i en brytningstid med rask teknisk utvikling omkring oss. Kravene til hver enkelt av oss er derfor store, om vi skal evne å følge med og sikre vår posisjon.

Vi kan se tilbake på dette året i forvisningen om at nye anlegg og større produksjon er oppnådd. Nye posisjoner er sikret, nye venter på oss i 1962.

Jeg vil takke hver enkelt for innsats og samarbeide, og ønske hver især en riktig god jul!

Hilsen

ROLV LINDSETH

Hunfos Bedriftsidrettslag

ønsker alle ved Hunsfos en riktig god jul og et godt nytt år.

STYRET.

PREMIERTE FORSLAG

Komitéen for bedømmelse av innkomne forslag har den 29. nov. gjennomgått de forslag som er kommet inn. Følgende arbeidere er premiert:

Arb. nr. 792, Henry Schivevold.

Forslag til forbedring av bremse-systemet for tamburer på skjæremaskin P.M. 5.

Arb. nr. 194, Ole E. Tharaldsen.

Forbedring av koker nr. 4.

Arb. nr. 728, Otto Eugen Pedersen.

Forslag til nytt heiseredskap til PM 1 og 2 omrullere.

„HUNSFOSPOSTEN“

FOR 10 ÅR SIDEN

Intervjuer:

OSKAR HANSEN:

— Hvordan jeg synes utviklingen har gått i alle årene her på Hunsfos. — Ja, si det du. Det ville bli meget å fortelle om. Bare om utviklingen på Verkstedet kunne det skrives en liten bok. Nei, det blir altfor meget å skrive om i et julenummer.

— Er det bedre nå enn i de gode gamle dager, som det heter?

— Gode gamle dager er noe tull, alt blir bedre etter hvert. Jeg selv føler meg bedre også, er blitt en ren «sprinter» om jeg må si det.

— Du husker ikke noe særlig som du kunne ønske å få med i avisen?

— Her i det daglige strev gjelder det å huske så lite som mulig ellers ville arbeidsmengden vokse en over hodet. Forresten forstår jeg ikke hva det er å skrive om nå for tiden. Vi har det jo bra her.

— Juleønsker da?

— Ja, tror du det går an å få en noenlunde skjebelig filt til divanen, har den første til gode ennå, tross mange år på Hunsfos.

*

ADOLF BANG:

— Tidene blir nok bra fremover. De koselige gamle dager da klokken gikk til 12, de er nok forbi, men ellers må vi ikke klage her på Hunsfos. Det er greit her.

— Juleønsker?

— Det var nok meget en kunnønske seg av nissen, men la det bli det ene, at vi slipper å stå som en flokk med sauer hver torsdag når lønningen utbetales. Jeg liker å få middagen varm.

Forleden var det igjen en anti-atombombe-demonstrasjon utenfor den sovjetiske ambassade i London. Hver demonstrant hadde med seg en flaske melk som bar etiketten: «Farlig. Radioaktiv». Da alle flaskene, 60 i alt, ble fjernet av politiet, var en av dem tom. En tørstig demonstrant hadde drukket opp melken.

90 år.

En av den virkelige gamle garde, Josef Fredriksen fylte 90 år 13. desember. Han er svensk av fødsel, men kom til Hunsfos 15/11 1896 og her slo han seg til for godt. — Han fikk Norges Vel's medalje i 1939 og gikk av på pensjon 30. mai 1936. Alderen til tross følger Fredriksen fremdeles med i det som skjer, og vi sender den staute og stillfarende hedersmann våre beste hilsener og ønsker om god jul og alt godt i årene som kommer.

*

75 år.

Anders Andresen var 75 år 29. november. — Han ble ansatt ved Hunsfos Fabrikker 10/11 1919 og arbeidet ved bedriften til 27/11 1954, da han gikk av på pensjon etter 35 års tjeneste. Han fikk Norges Vel's medalje i 1952. Han innehar også Forbundsnaalen for 40 års medlemskap i Fagforeningen. Andresen er kjent som en meget flink mann til å arbeide.

*

75 år.

Pensjonist Alfred Aanensen fyller 75 år 20. desember. Han begynte ved taubanen i Ålefjær 1. juni 1932 og var der i 24 år til han ble pensjonist 11. febr. 1956. Ved siden av arbeidet drev han gården Kostøl. For 3 år siden ble han enkemann, så nå stiller han seg selv. — En kjenner sagtens at en blir eldre, men helsa er ikke verre enn at det går jo, sier han selv.

65 år.

Eli Øvland fyller 65 år julaften. Hun er født i Bygland 24/12 1896. I snart 10 år har hun arbeidet som rengjøringshjelp ved bedriften.

*

60 år.

Sigrid Therese Pedersen blir 60 år 15. mars 1962. Hun har vært vaskehjelp i Ålefjær siden 1951. For tiden er hun permittert.

*

50 år.

Arne Gautestad på Tomta fyller 50 år 7. desember.

*

50 år.

Oskar Moseid blir 50 år 10. desember.

*

50 år.

Gunnar Sandaker ved PM 5-6 runder 50-års milepelen 21. desember. Han begynte ved Hunsfos 27. mai 1957.

*

50 år.

Arne Ravnevang blir 50 år 3. januar. Han begynte ved Hunsfos 19. januar 1937.

*

50 år.

Karl Larsen i Verkstedet fyller 50 år 14. januar.

*

50 år.

Sigurd Hagman fyller 50 år 17. januar.

*

50 år.

John Johnsen i Verkstedet blir 50 år 26. januar. Han begynte ved Hunsfos 27. august 1945.

*

50 år.

Harry Francis Holman på Laboratoriet blir 50 år 7. februar.

*

50 år.

Ola E. Dale i Cellulosefabrikken fyller 50 år 21. februar.

*

50 år.

Papirmester Kåre Paus fyller 50 år 28. februar.

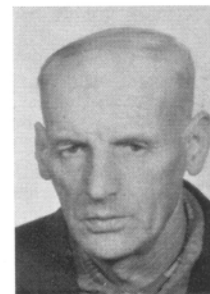
65 år.

Otto Arstad rundet 65-års milepelen 9. des. Han er født i Trondheim, men kom til Venne-sla i ung alder. Ved Hunsfos ble han ansatt 16. februar 1917. — Her har han vært i fyrhuset og på taubanen en kort tid, men kom så til sliperiet, hvor han ble førstemann. Arstad fikk Norges Vel's medalje i 1952. Han er kjent som en ivrig fisker og jeger og han har vært benyttet i forskjellige kommunale nemnder, såsom likningsnemnda. Arstad har også vært tillitsmann i Hunsfos Arbeiderforening. For tiden er han sykepermittert.

*

60 år.

Arthur Neslebø blir 60 år 19. desember. Han er fra Iveland og kom til Hunsfos hvor han begynte på Gården i 1918. Senere var han en tid i kollergangen, men mest har han arbeidet i hollenderiet. — Neslebø ble dekorert med Norges Vel's medalje i 1952. Utenom arbeidet er han interessert i harejakt som han dyrker i fritiden både høst og vinter.

VETERANER SOM TAKKER AV

Ole Mangseth sluttet ved Hunsfos 16. september etter 42½ års tjeneste. Mangseth figurerte i «Hunsfosposten» tidligere i år, da han fylte 70 år (23. april) og vi skal derfor ikke gjenta hans data og vita, men nøye oss ved denne anledning med å ønske ham mange gode år fremover, når han nå er trådt inn i pensjonistenes rekke.

Fra en reise mot varmere land

Faren for å bli solbrent i oktober på våre breddegrader er minimal, og siden sommeren hadde vært fattig på energi og C-vitamingivende stråler, bestemte min venn og jeg, etter et kort krigsråd, å benytte vår ubrukte sommerferie til en bil-tur mot varmere land. De restriksjoner som etter krigen hersket for å reise fra et land til et annet er i dag heldigvis avskaffet og med et pass og nok penger kommer man inn i de fleste land. Det med pengene kan nok for mange by på vanskeligheter, men det gjør de jo hjemme også, så av den grunn skal man ikke la være å reise!

Bilen ble sjekket på alle bauer og kanter og en ny tannbørste ble innkjøpt for anledningen. Naboen var behjelpelig med det nødvendige camping-utstyr og i banken talte de ut franc og lire med slike tallverdier at vi følte oss rent i familie med Rockefeller. Med venstre hånd på rattet og høyre krampaktig knyttet om en liten eske med Dramyl: mot sjøsyke, kjørte vi tappert inn i enden på «Skagen». Vi var klare. På en altfor smal skummimadrass kastet vi oss fram og tilbake i et forgyves forsøk på å slappe av og sove. Da morgenen opprant var både vi og skjeggstubbene lange i ansiktet. Et par kopper svart kaffe og noen skiver med tomat og marmelade fikk humøret til å stige mot nullpunktet igjen og klokken kvart over seks satt vi i

Fra Paris: Montmartre.

bilen og ved begynnelsen til vår 5500 km lange tur.

AV ARNE SKAGESTAD

Mens danskene ennå sov

på sitt grønne øre suste vi sydover mot den tyske grense. Solen kjempet imens med et tungt tåkelag, men mot elvetiden seiret den stort, og vi besluttet å feire dette med en bedre dansk frokost. Vi var da bare ti minutter fra grensen og vi benyttet samtidig anledningen til å fylle opp camping-kufferten med godtsmakende, men illeluktende ost

og andre livsbetingelser. Betraktelig styrket ga vi oss i vei med autobahnens og Nord-Tysklands ensformighet. Etter en del variering i farten fra 100 og opp til 130 km, fant vi ut at motoren «sang» best ved 110 km, og vi bestemte oss følgelig for å sette denne grense som vår marsjhastighet. Av og til hadde vi følelsen av at vi kjørte med «dorge-fart» når en stor amerikaner eller Mercedes sport kom susende forbi i nærmere 200 km. Ja, for dere som kjører folkevogn og lider av Volkswagen-komplekset, er det jo en trøst å vite at vi ble overhalt både titt og ofte av disse «asfalt-bobler». Men så varer de ikke så lenge heller og må selges til Norge som «pent brukte biler» for en god penge!

Vår hensikt

var å komme sydover fortest mulig, og stoppene ble begrenset til de av naturen påkrevde sådanne. — Autostradaen går utenom alle byer, og det er svært lite å se på, spesielt i den nordlige delen av Tyskland, som er flat og trist. Det eneste som markerer landskapet er kuene og høysåtene. Vi inntok et par raske raster langs veikanten i løpet av dagen mens vi betraktet bilenes ville jagen mot et for oss ukjent mål. Samtidig så vi i fantasien den dagen da veien mellom Kristiansand og Oslo hadde fire kjørefelter og politen passet på at man ikke kjører under 80 km! Ved 18-tiden

Artikkelforfatteren med sin Peugeot raster ved autostradaen i Nord-Tyskland.

Triumfbuen, en av Paris severdigheter.

kjørte vi inn i Göttingen etter en 800 km lang dagsmarsj. Vi syntes det kunne greie seg den første dagen og det var dessuten blitt stummende mørkt. Vi fant oss et koselig lite hotell og en liten stund senere bakset vi med hver vår «king-size» biff som vi skylte ned med godt tysk øl. Livet ble etter hvert verd å leve, men vi valgte å gå til sengs. Neste morgen opprant med flott sol og frokost på rommet pluss røde merker på kroppen som tegn på at vi ikke hadde vært alene i sengen. Det var vårt første bekjentskap med loppene. Det ble siden stadig fornyet, men av andre nasjonaliteter. Vi inntok vår første tyske frokost og spiste det berømmelige svarte pumpernickel-brød som har en egenvekt som nærmer seg gullet!

Vår tur gikk videre

på autostradaen og vi kjørte gjennom den kjente Rhin-dalen hvor elven slynger seg dovent og ekstra skittent i dalbunnen med slake fjell og bakkeskråninger på begge sider tilgrodd med vinranker. Det fikk uvilkårlig tennene til å løpe i vann, for ikke å si vin! Rhinen er ellers sterkt trafikert med elvebåter og store prammer som frakter gods fra Rotterdam og til alle byer langs elven og helt opp til Basel i Sveits.

En lengere tørketid kan være katastrofal for de mange elveskipperne som lever av dette arbeid, da manglende vanntilsig bevirker at elven blir ufarbar. En slik elvepram tar uten vanskelighet 200—300 tonn papir i sin buk, og bakerst på båten lever familien i en liten «leilighet» hvor til og med blomsterpotter er til stede. På en snor over luken henger gårdsdagens vask, skjont det ser ikke ut som skipperkona har

brukt Blenda. Utpå dagen kom vi til den tysk-franske grense og det var med en viss kribling i blodet vi bega oss inn i «froskespiserne»s hjemland. Det var nå slutt på autostradaen og vi befant oss på gode landeveier med to kjørebåner. Asfalt er en selvfølge nesten alle steder i Europa. Veien slynger seg gjennom mange små landsbyer som har meget tilfelles med Holmestrand. — Man må sette ned farten når man passerer,— i Holmestrand fordi folk svinser i gaten, — i franske småbyer fordi de forunderligste husdyr prøver forgjeves å ta snarveien til kjøttgrytene. Folk har imidlertid bedre vett og holder seg på fortauet eller i den nærmeste bar. Det siste kan vel være årsaken til vel så mange problemer som trafikken er i Frankrike, men det er en annen historie. Ellers ser man stadig store reklameplakater på husveggene: Drikk mer melk, til stor glede for kuene og Mendes France, som begge er bondens sanne venn.

Vi kom til Paris

om kvelden og kontaktet min franske venn som året i forveien hadde tilbrakt en måned av sin ferie hos meg i Kristiansand. Vi ble straks invitert til å bo hos ham og vi svarte nesten like fort jatakk. Her gjaldt det å spare på skillingen så vi kunne la daleren gå om kvelden! Det er synd å si at vi besøkte noen museer eller kultursentra i Paris, bortsett fra Pigalle. Som unnskyldning kan jeg si at jeg har vært i Paris seks ganger før og har gjort unna de første obligatoriske sidene

Fra badestranden i Cannes.

i Paris-guiden. Min venn unnslo seg med at han ikke var interessert i den slags, og da så. En nærmere beretning om vårt Parisopphold vil forhåpentlig komme i en senere avhandling, som ennå ikke er godkjent av sensuren. Etter tre dager i Paris satte vi nesen på bilen sydover og vinket farvel til det store Metropolis for denne gang.

Nord-Frankrike

er et typisk jordbruksdistrikt med store marker og flotte gårder. Landet er flatt og minner svært om Nord-Tyskland. Etter som man nærmer seg Lyon blir landskapet mer kupert, og en del skog og fjell er en hyggelig avveksling. Langs elven Rhône slynger veien seg i store buktninger sydover mot Marseille. Man kjører igjennom noen av Frankrikes mest berømte vindistrikter og vi passerte gjennom stedet hvor den kjente rødvin Château neuf du Pape kommer fra. Den kan anbefales på det beste. Marseille er en av Frankrikes viktigste havnebyer, både sivilt, kommersielt og militært. En masse lystyachter lå på havnen, — alle verdens flagg var representert. I en liten bu ved havnen kjøpte vi et glass druesaft som de klemte av friske druer mens vi så på. Det var en nydelig leskedrikk og gjorde godt i de 30 gr. som termometeret viste. Solen sto høyt på himmelen og vadmelen ble skiftet ut med kortarmede silkeskjorter og shorts. Vi kjørte opp på det høyeste punkt i byen, hvor det ligger en nydelig kirke som heter Notre Dame de la Garde. Herfra hadde vi en enestående utsikt over byen og østover og vestover langs kysten. Høye fjell

Utsikt over Monaco.

på alle kanter, unntagen i syd hvor havet strekker seg så langt øytt kunne se. Vi var skuffet over at fargen på sjøen ikke var dyp-blå som vi alltid er blitt fortalt, men det kom nok av den sterke vinden og en del skyer som lå på lur rundt solen. Utpå dagen dro vi videre vestover langs Rivieraen, og valgte til å begynne med innlandsruten. — Veien går til dels i krappe svinger og stor stigning over de til dels ville og bratte fjell som styrter seg ned i sjøen. Inne i mellom er det store vindrue-plantasjer i fjellskråningene hvor jorden og fjellet rundt er kalkaktig. Av vekster som dominerer landskapet la vi merke til palmene, store kaktus og en furu- art med ekstra store og lange nåler.

I skumringen

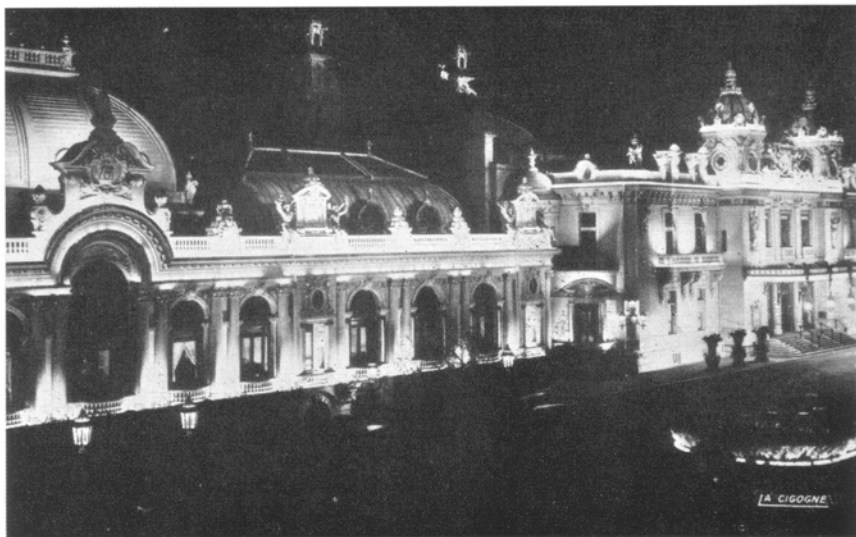
kom vi til en liten by som het Saint Raphaël som var på en ca. 25,000

innbyggere. Her tenkte vi å friste lykken med å slå oss til noen dager. Hoteller var det i massevis og langs strandpromenaden innenfor sandstranden lå luksushotellene på rad og rekke. Vårt budsjett tilsa oss en mer beskjeden klasse og i bil trålte vi alle byens gater på utkikk etter et brukbart sted. Vi ville gjerne samtidig ha full pensjon der vi skulle bo. Kokkens ferdigheter måtte følges spillere stor rolle for vårt valg. Franskmennene elsker god mat og vakre kvinner, og de har derfor en egen evne til å finne frem til gode spisesteder. Etter en tur gjennom byen var det et hotell som pekte seg ut ved at dets spisesal var full av folk. Et godt tegn. Sjøfen selv satt i baren som også alltid utgjør resepsjonen. Vi kunne få et dobbelt-rom og full pensjon for ca. 35 norske kroner. Det inkluderte frokost på rommet, lunsj med 4 retter og en flaske vin og middag klokken 20.00 med 5 retter og nok en flaske vin. Man blir alltid spurt om man vil se rommet først og til det bør man si ja, hvilket vi gjorde, skjønt vi allerede hadde bestemt oss for å ta det. Vi flyttet inn med alt vårt pikk og pakk. Det viste seg at ved å lene seg en halv meter ut av vinduet hadde vi utsikt over størstedelen av stranden!

Vi vasket oss litt og gikk ned for å innta vårt første måltid i vårt nye «hjem» som het Le nouvel Hôtel.

Hjemme i Norge

har vi et ordspråk som sier: man skal ikke drikke på fastende hjerte. Franskmennene følger en annen regel hvor forunderlig den enn først

Monte Carlo ved natt.

kan høres ut: man skal ikke spise på fastende hjerte! En begir seg ikke hodestups ut i en solid hovedrett med en halv kilo poteter. Nei, man begynner pent og pyntelig med en liten hors d'oeuvre som kan være noen skiver salami, et par sardiner, et salatblad og litt tomat pent satt opp og dynket med olje og eddik. Så følger en bakt fisk, servert hel og liggende i sirkel slik at den biter seg selv i enden. Med et par raske og trenede tak fileterer kелneren fisken ved bordet samtidig som han legger på en skje med duftende sos og noen gule bønner i nordre ende av tallerkenen. Vi følger skuespillet med stor interesse og svelger kraftig for å holde halskjertlene i sjakk. Her var det vin i sosen, og fisken forsvant ned på brådypet hvor den hører hjemme. Nydelige saker. Neste rett var lamme-sadel og grønnsaker. Potetene glimret med sitt fravær, og det var faktisk ingen som savnet dem. Hver rett ble servert med et stort smil samtidig som kелneren forklarte hvordan den ble laget og hva den het. God appetitt, mine herrer. Hvilken service og hvilken vin. Franskmennene bruker oftest å ta fire-fem centimeter med vin i glasset og fylle opp med vann. Jeg har prøvet det samme, men likte det ikke, i tillegg til at jeg synes det er en majestets-forbrytelse. Vi var nå kommet til den avsluttende del av måltidet som var ost i alle fasonger og varierende lukter pluss franskbrød. Etter dette var det frukt etter fritt valg blant epler, pærer, druer, appelsiner og bana-

Praktfullt parti fra Dolomittene.

ner. Etter dette gikk vi ut fra at vi skulle greie oss til frokost som ville bli servert på rommet neste morgen klokken 9.00.

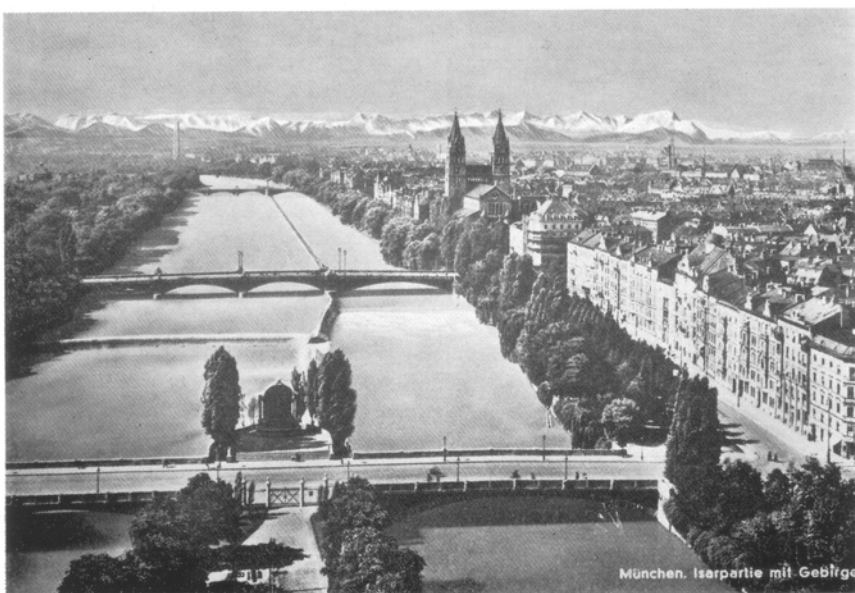
I fire herlige dager

med sol og varmt vann i sjøen lå vi på stranden i Saint Raphaël. Det var tydelig at sesongen nå holdt på å bli avsluttet for i år. Avklednings-cabinene holdt på å bli revet ned, og det var bare ca. hundre badegjester igjen på stranden. Så gikk ferden videre til Cannes, hvor vi ble et døgn. Byen har en nydelig lang strand med store hvite hus og hoteller langs boulevardene. Havnen var delt opp i to, hvorav hundrevis av fiskerbåter optok halvparten og lyst-yachter det resterende. Etter

yachtene å dømme finnes det ennå folk med mange penger, og det var et praktfullt syn å titte utover byen fra en høyde i nærheten. — Neste stopp var Nice, men her likte vi oss ikke, og dro videre til Monaco. Etter å ha lagt av penger til hotellet, dro vi ut på Casino for å gjøre vår lykke! Stedet ligger pent til med utsikt over havet. Bygningen er flombelyst utenfra og de store saler inni er nydelig utstyrt med malerier på vegger og i tak, av de gamle kunstnere. Juvelbehengte damer og smoking-kledde herrer med grå tinninger sto ved spillebordene mens de tre croupiers ved hvert bord oppfordret til innsats og delte ut og sopte inn penger. Mest av det siste, dessverre. Vi fikk vekslet til oss en del jettons og kastet oss inn i spillet med kjennermine og håp i hjertet. Etter et par timer hadde jeg vunnet 50 kr. og min venn tapt 3 kroner, så vi tok hverandre i nakken og gikk hjem.

Neste dag

kjørt vi opp til slottet for å hilse på prins Rainier og Grace, men de var ikke til stede, og vi ble bedt om å komme igjen om ettermiddagen, men da var vi alt langt inne i Italia. Langs kysten her fikk vi imidlertid sanne at Middelhavet er blekk blått. Noe så mørkt hav har jeg aldri sett, og det var ganske betagende. Via Savona og Genova kom vi til Milano og hadde dermed forlatt Middelhavet for godt. I Milano regnet det kraftig, og etter å ha installert oss på hotellet, gikk vi på søkning etter en restaurant

Parti fra München.

ved navn La Tampa, som vi hadde fått oppgitt av en venn som hadde bodd i Milano i tre år. Etter halvannen time fant vi stedet stukket bort i en sidegate i et meget beskjedent hus. Med bange anelser gikk vi inn og ble gledelig overrasket over det koselige interiør, sagmugg på gulvet og kelnerer i fotside hvite forklær. Veggen ut til kjøkkenet var tatt bort, og man kunne følge med i alt som foregikk. Det hersket stor aktivitet, og det ble produsert så mye mat i forskjellige fasonger at et førsteklasses hotell i Norge ikke ville kunne holde mål. Vi fikk oss en meny som var av svært liten hjelp, etter som ingen av oss kunne språket. Ved hjelp av finger-språk, peking, og ved å ta kelneren ut på kjøkkenet og vise det man ønsket, fikk vi satt sammen en meny som nesten gjorde det av med oss. To liter Chanti fulgte med på kjøpet og tomflasken ble tatt med hjem etterpå som souvenir, til kelnerens og innehaverens store forbauselse. Det var nok første gang en gjest gjorde noe slikt! Neste dag regnet det fremdeles, og etter å ha gjort litt shopping fant vi ut at vi liksom godt kunne kjøre videre til Venezia ved Adriaterhavet. Dette viste seg å være en av de morsomste byer vi besøkte, og etter som det ikke finnes en eneste gate i byen, foregår all transport per båt, enten drevet ved motor eller med gondolene som padles fram ved hjelp av en lang åre. Kanalene har til og med trafikklys for å unngå kollisjoner mellom båtene ved de store kanalkryss. Byen har ca. 180 broer hvorav mange er bygget i den senere tid for å lette fremkomsten. Byen er egentlig bygget på et utall av små øyer som etter hvert er blitt regulert ved hjelp av utfyllinger og utgravninger for å få brukbare kanaler. Ved hjelp av en stor ferje kom vi ut til Lido som er en halvannen mil lang badestrand på en øy utenfor Venezia. Vannet viste seg å være en del kjøligere her enn i Middelhavet og på langt nær så rent.

Det var nå

bare 4 dager igjen av ferien, og vi måtte begynne å tenke på hjemturen. Etter en nydelig tur over Brennerpasset inn i Østerrike befant vi oss snart i Tyskland igjen og Autobahnens ensformighet lå foran oss. Reisen var nesten slutt, men vi tar den gjerne igjen.

En del av kursdeltakerne fotografert under et av gruppemøtene.

Kursvirksomheten

Man kan konstatere at interessen for papirkurset som ble gjennomført i høst var meget stor. Ved starten hadde det meldt seg ikke færre enn 105 deltagere. Vi ser dette som et gledelig tegn på at Hunsfos-folk har fått øynene opp for hvor viktig det er å lære mest mulig om sitt fag.

Deltagerne ble delt i 6 grupper a 17—18 mann. Dette tallet ligger nok en god del i overkant av det ideelle, idet en slik studiegruppe helst ikke bør ha mer enn 10—12 deltagere. På grunn av plassproblemet m. v. var det imidlertid ikke mulig å arbeide med flere grupper.

Hver gruppe ble ledet av en av bedriftens ingeniører. Dessverre

har det vært stort frafall fra tid til annen. Dette måtte man regne med på forhånd, særlig blant skiftarbeiderne, men det må innrømmes at fraværsprosenten nok har vært enda større enn vi fryktet.

Frafallet er meget beklagelig fordi det er meningen at papirkurset skal danne grunnlag for de spesialkurs vi skal gjennomføre. En del av disse spesialkurs er nå under utarbeidelse, og det er hensikten å komme i gang med noen av dem ut på nyåret. Ved disse kursene tar vi sikte på en opplæring som gjelder arbeidet i de enkelte avdelinger. I første rekke vil vi ta for oss visse sider av driften, men det er meningen at antallet av fagområder skal utvides etter hvert. Det kan således også bli aktuelt med kurs for verkstedfolk o. a., dersom behov og interesse viser seg å være til stede.

Elias Omdal formann

På styremøte i Hunsfos Bil. torsdag 16. nov. 1961 ble Elias Omdal enstemmig valgt til formann for sesongen 1961/62.

Til nestformann ble enstemmig valgt Kåre Rødal.

Styret i Hunsfos Bil. 1961/62 får da denne sammensetning:

Elias Omdal, formann (ny). Kåre Rødal, nestform. (ny). Bjarne Grundetjern, sekr. (gjenv.). Oddvar Robstad, kasserer (gjenv.).

Som styremedlemmer er formannen i hver idrettsgruppe. — Audun Ormshammer (hopp), Karl Andersen (langrenn), Arnfinn Johansen (mosjon), Torbjørn Olsen (terreng og fri-idrett). **BG.**

KUMBELSK

Når klokken er 11 i Danmark er den 5 i USA.

10 i London og 17 i Kina og 13 omkring Moskva.

Hvor er vi danske et utvalgt folk, at vi nettop er født i selve det lille velsignede land hvor klokken er 11, når den er 11.

(Kumbel).

Bare på trær som bærer frukt kastes det sten. (W. G. Benham).

Norske piker sammen med frk. Graff — lederen for norsk KFUK i London — nyter utsikten over London. Frk. Graff er i blå kjole med hvite prikker. Sylvi står til venstre for henne.

FRA KONTORDAME PÅ HUNSFOS TIL „MOTHERS HELP“ I ENGLAND

Sylvi Wettrhus trives godt og synes engelskmennene er „alle tiders“ folk

«Hunfosposten» har henvendt seg til Sylvi Wettrhus, som for tiden oppholder seg i England, der hun har jobb som «mothers help». — Sylvi har vært så elskverdig å fortelle løst og fast fra sitt opphold der over til bruk for julenummeret:

— Jeg liker meg fantastisk godt, forteller hun. — Etter å ha vært her i 7 måneder kan jeg konstatere at England og engelskmennene er alle tiders. Jeg savner selvsagt det gode arbeidsforholdet og alle de hyggelige kollegene ved Hunsfos, — men kontorkrakken, skrivemaskinen og de grønne og hvite ordrene kan jeg godt unnvære. Ikke så å forstå at jeg ikke likte arbeidet, men det kan være bra med litt forandring. Og jeg må si det var veldig forandring å komme fra kontorarbeid i Vennesla til et engelsk hjem. — Familien jeg er hos, er for øvrig ikke engelsk. Den kommer fra Bris-

bane i Australia. Arbeidet trives jeg med. Stelle med barn, lage mat og vaske opp kopper er slett ikke trist. Maten er forskjellig fra det jeg er vant med hjemmefra, men den er veldig god. Eksempel: Til frokost serveres det vanligvis stekt pølse, bacon og egg samt toast. Til lunsj en eller annen varm rett, og om kvelden er det middag. Inn i mellom måltidene drikkes det te — Englands nasjonaldrikk. Med andre ord, hard kost.

Så fort de kalde høstkveldene setter inn, ser engelskmennene sitt snitt til å tenne opp på sin kjære peis (kullosende og romantisk), hvilket resulterer i at en føler seg brunstekt på forsiden og fryser på ryggen. Det er for øvrig meget vanlig at alle sitter i samme «kjøreretning» og ser på TV. I huset jeg arbeider er det faktisk stuens viktigste møbel.

Noen drosjekjøring tør jeg ikke våge meg ut på herover. Dertil er trafikken for stor i forhold til det

jeg var vant med hjemme. Jeg må nok først og fremst nøye meg med å ta sertifikat for en av de kjempestore barnevognene engelskmennene bruker. Været krever ofte at kalesjen slås opp, så selv om jeg bruker mine aller høyeste hæler for utsiktens skyld, så kan det være vanskelig nok å komme seg fram på det tettpakkede fortauet — uten å kollidere.

I den senere tid har jeg våget meg på litt privatkjøring. Her gjelder det minsanten å holde seg på venstre side. Men en skal ikke ha tatt så mange bilturene, før en merker at trafikulturen er veldig god her over. Det nytter ellers ikke å beklage seg over den dumme venstrekjøringen. Da får en bare klar beskjed om at vi i Norge kjører på gal side.

Noen rundturer i London er det jo blitt i denne tiden. Det er en imponerende by. Alt virker så storslått, en by full av severdigheter og tradisjoner. Nå har jeg endelig fått anledning til å bese og besøke ting jeg tidligere bare har lest om. Som Big Ben, House of Parliament, Buckingham Palace, Tower of London, Madame Tussaud, Westminster Abbey, St. Pauls Cathedral o.s.v. En søndags ettermiddagstur til Trafalgar Square, Picadilly Circus og Hyde Park Corner er også koselig. Men det ville ta for mye plass å fortelle nærmere om disse tingene.

På en innkjøpsrunde i storbyen kan en oppleve artige ting. Du trefter den såkalte «citymann» iført sjakett, knallhatt, svart paraply (i godvær som uvær) og med en liten håndkoffert inneholdende viktige

Big Ben.

Forskning fremmer forståelse Eller: Viden viser vei

PROBLEMET PH NÆR VED SIN LØSNING?

Oppmerksomme lesere av «Hunsfosposten» vil erindre at et team av forskere, populært kalt «pH-klubben» en tid har vært i sving med å løse problemet pH, og på en enkel tallmessig måte forsøke å formulere dette begrep.

Det er en stor glede for gruppen at de nå kan fremlegge en foreløpig meddelelse. Den endelige rapport vil, på grunn av sakens omfang først bli gitt i et senere nr. av «Hunsfosposten».

Det viste seg snart at man var på feil spor da man antok at pH var knyttet til en enkelt person. I virkeligheten viser det seg at pH har noe med surhet å gjøre, — og graden av denne. Med «surhet» forstås i denne forbindelse både en fysisk og kanskje i særlig grad en mental tilstand. Denne tilstand gir seg tydelig til kjenne ved at munnavvikene trekker seg nedover og peker mot lavnivåplanet. Tidligere bestemte man surhetsgraden ved hjelp av kompliserte elektroniske apparater, såkalte pH-metere, — men nå kan dette skje ved en simpel fotografisk metode. Man stiller seg ganske enkelt opp foran et kamera og lar noen knipse av.

papirer. Kanskje en god idé for kontordamene på Hunsfos? Folk står tålmodig i kø. Jeg har forresten oppdaget at folk her er svært glad i å lese aviser. Toppen av det hele synes jeg det er når folk som skal hjem fra arbeid sitter gjemt bak en avis i sin lille bil, mens de venter på trafikklyset.

Ettersom jeg ikke er av den typen som sitter på en stol og tier stille, prater jeg i vei som best jeg kan, enten det er galt eller riktig. Lett blanding av engelsk og venneslask ender alltid med forståelse.

Før jeg slutter, må jeg få si at London virkelig er verd et besøk. Så om ikke akkurat huspostyrket skulle friste, så tenk i alle fall på å legge ferieturen hit neste år.

Og så en riktig god jul og et godt nyttår til alle Hunsfospostens lesere.

Hilsen Sylvi.

Det eneste man må passe på er at det helst bør utføres av en mindre god venn.

Hvordan differensierer man så verdiene innenfor begrepet pH? Utallige undersøkelser har vist at begrepet produktivitet og humor henger sammen (konf. erteris). (Ovenst. har vi fått bekreftet av produksjonsingeniøren ved Hunsfos.) Det er videre bekreftet at vårt alles ve, i alle tilfelle vel, til en viss grad er knyttet til produksjonen. (Her er flis unntatt.) Setter man produksjonsfaktoren til å være stor P, så er:

$$P = \frac{pH^2}{p+H}$$

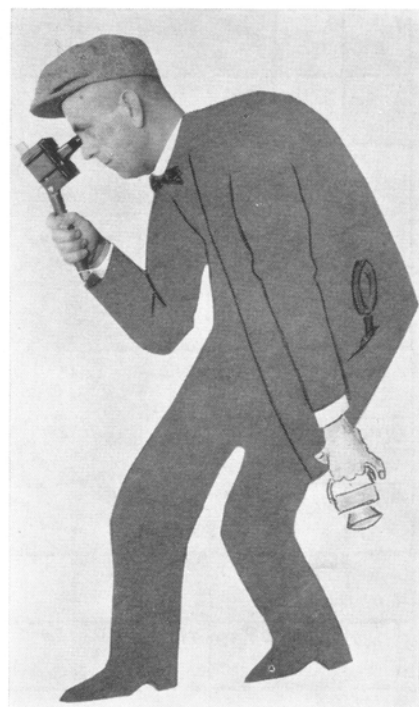
hvor p er produktivitetsbegrepet og H, det daglige gjennomsnittlige humornivå. (pH er opphøyet i annen potens fordi vi har to råstoffavdelinger.)

Tiden vil vise om vi her er kommet frem til en elegant formulering av problemet, eller om

Blid 15-åring yngstemann på Hunsfos

Yngstemann på Hunsfos for tiden er smør-bukkblide Finn Svaland, som ikke har mer enn 15 somre bak seg. Han var så vidt ferdig med folkeskolen, da han søkte seg inn ved fabrikk. Her arbeider han da i verkstedet fra kl. 7 til 15 og så er det skole om kvelden. Men det er ikke så farlig om det blir litt lang dag imellom, synes Finn selv. Arbeidet er greit, og jeg er fornøyd med lønna, og så må en jo skaffe seg utdannelse ved siden av praksisen. Finn går nemlig på den 3-årige lærlingeskolen, så det er for så vidt langt fram. Men ung som han er, mener han at han har tida for seg. En må arbeide, om en skal bli til noe her i livet, en innstilling dagens ungdom burde være besjelet av.

Sherlock Holman på sporet.

det fortsatt må arbeides videre med saken.

Et nærliggende spørsmål blir imidlertid: hvorledes skal man på en effektiv måte forhøye pH-nivået? I all stillhet kan det nevnes at Laboratoriet i disse dager har fått patent på et enkelt munnavviklofteapparat, bestående av to små bøylor som på en diskret måte er festet til ørene. Ved en fjæranordning kan man regulere heisningen av munnavvikene. Enkelte vil kanskje innvende at dette blir en noe kunstig justering av humøret, men det kan forsikres at det virker uhyre gunstig på omgivelsene. Bestillinger på apparatet mottas. Forørig henvises til den fullstendige rapport.

H. F. H.

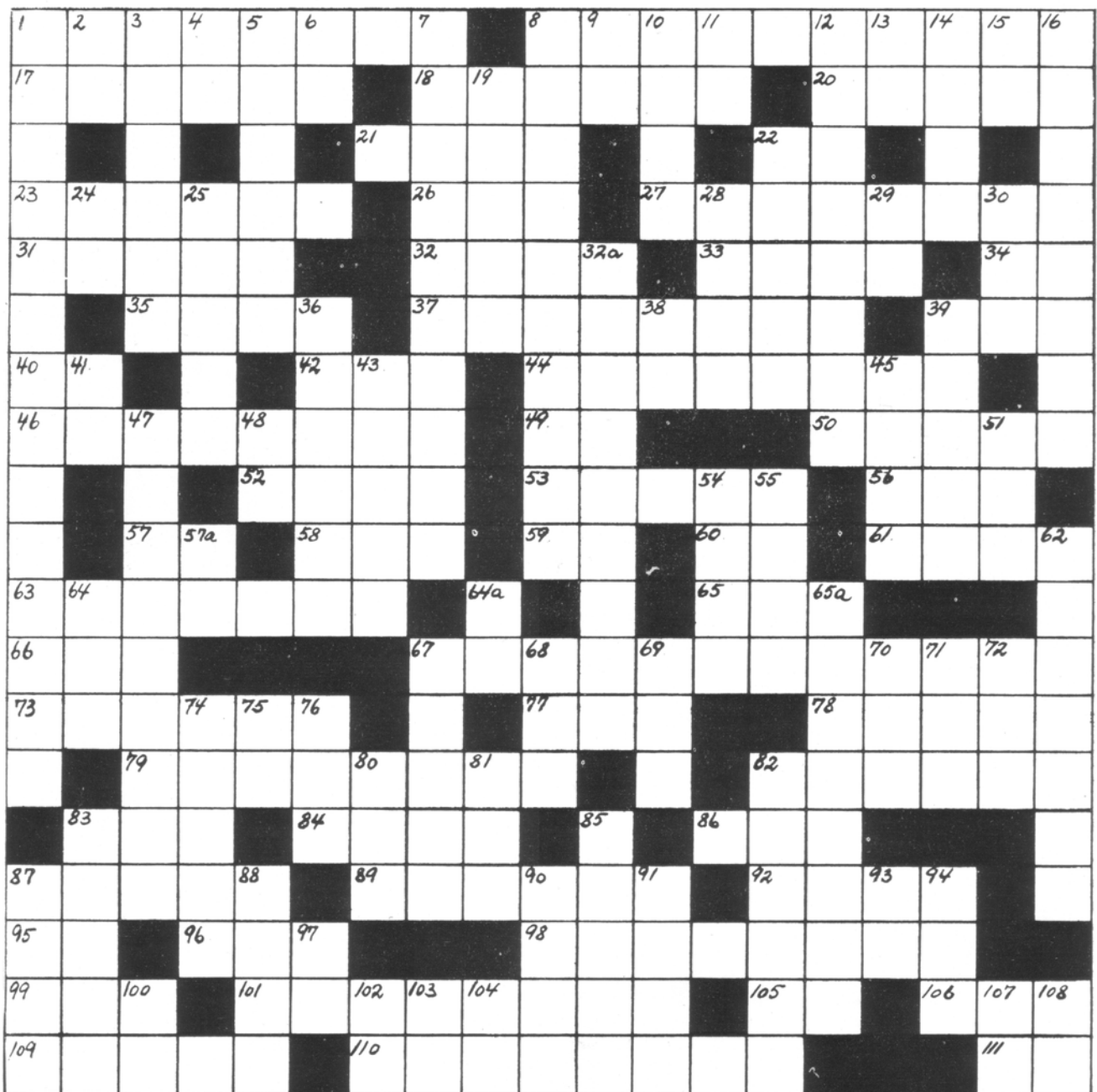
Hunsfosmesterskapet i fotball

Etter loddtrekning er utfallet for kampene i Hunsfos-mesterskapet i fotball for de kampene som gjenstår blitt følgende:

Vinneren av PM 3-4 mot PM 5-6 skal spille om finaleplass mot PM 1-2/tomta/salen.

Vinneren av denne kampen skal da spille mot Kontoret som ble trukket til å stå over til finalen.

Kampene vil bli spilt til våren.

JULEKRYSSORD

Vannrett:

1. Hadde Hunsfos i år.	35. Menneske med forfengelig oppførsel	59. I fart
8. På taket over maskin 6	37. Sted i Vennesla	60. Ikke gammel
17. Ikke rolig	39. Dyr	61. I 101 vannrett
18. Det linsesystem som i et optisk instrument er nærmest øyet.	40. I 82 vannrett	63. Er det en av på Hunsfos
20. Manglende evne til å tale.	42. ...us, muld.	65. ...ire, keiserdomme!
21. Dyr	44. Blir det meste av papiret på maskin 1	66. ...dent, innlysende
22. Mannsnavn (dansk)	46. Er det fire av på Hunsfos	67. Produserer elektrisk strøm
23. Arbeider i avd. maskin 5 og 6	49. Naboer	73. Sted i Vennesla
26. Likt begge veier	50.l, fastsatt ordning	77. Likt begge veier
27. Papirkvalitet	52.zno, by i Polen	78. I Oddernes
31. Øve	53. By i Tyskland	79. Flere med samme navn på Hunsfos
32. Nr. 9, 9, 14 og 11 i alfabetet	56. Rederi	82. Sted i Vennesla
33.s, bergart	57. Tall	83. Mannsnavn
34. Bakevje	58. ...e, herred i Sør-Trøndelag	84.a, pavekrone
		86. Skøyte...

87.akt, avtale
89. S....., vaskevannsbordet
92. Engelsk lengdemål
95. I 87 vannrett
96. Luft
98. Trykkemetode (omvendt)
99. Fjør
101. Ansiktsfordreininger
105. Like
106. Rensemiddel
109. Som 53 vannrett
110. Sted i Vennessla
111. Dessert

Loddrrett:

1. Gleder barna seg til
2. Stein
3. Sted ved Vennesslafjorden
4. Hast
5. Lager «riva» på wiren
6. Pron. (nynorsk)
7. Sted i Vennessla
8. På 1 loddrrett
9. Hyl
10. Leven
11. Verb
12. Hundegalskaper
13. Kjemisk tegn
14. Granne
15. Smile (omvendt)
16.ld, fjell i Tyskland
19. Melkesort
22. P....., kjeppen
24. Like
25. Dram
28. Ildens gud i den indiske mytol.
29. ..a, tegneseriefigur
30. Brukes i noen papirkvaliteter
- 32a. Sted i Vennessla
36. Elv i Tyskland
38. Artikkel
39. Mannsnavn
41. Som 4 loddrrett
43. Ikke like
45. Smykke
47. Umiddelbar oppfatning
48. Sigurd Gundersen
51. ...k, ikke lik
54. Forlikes
55.e, ung vakker kvinne
- 57a Som 22 vannrett
62. Papirkvalitet
64. Vær hilset
- 64a Som 38 loddrrett
- 65ar, papirkvalitet
67.in, fettstoff
68. Tall
69. Telegrambyrå
70. Vei
71. Likt begge veier
72. Likt begge veier
74. Pulsåre
75. Nummer
76. Tall
80. Kirkelig handling

ÅRETS BØKER

PÅ HUNSFOS FORLAG

På Hunsfos nye forlag er der i høst kommet ut endel nye bøker. Blant disse bør vi særlig merke oss:

Gunnar Gundersen: «Barnerim».

Her er en bok som vil bringe hygge og glede i alle familier med barn. Boken er nydelig illustrert av Sigurd Gundersen. Pris kr. 27.50.

Hedvig Lundevoold: «Husmor og yrkeskvinne».

Her er boken! En virkelig nyttig bok hvor forfatterinnen forteller hvordan hun lekende lett greier å innrette seg med arbeide utenfor

hjemmet. Fra siste avsnitt siterer vi i dag: «Men uten en hensynsfull og snill mann, slik som min, vil ingen greie de to yrkene, det bør stå klart for alle.» Boken bør finnes i alle bokhyller.

Reinhardt Bjorå: «Syng kun i din ungdoms vår!»

Dette er en samling nydelige vers som forfatteren har all ære av. — Versene egner seg også ypperlig som høytlesning i hjemmene. Kjøp den mens den er å få! Pris kr. 18.—

Elin Hamre: «Bak murene».

En meget interessant bok! Med ekte fortellerglede skildrer hun livet bak muren, hvor hun også møter mange underlige, men også bra mennesker. De bør snarest sikre Dem denne bok! Pris kr. 39.—

E. Kirkebø: «Fisk og fiskelykke».

En bok i rette tid! Her får amatørfiskerne en klar veiledning i fiskekunstens mysterier. Etter lesningen av denne bok vil ingen behøve å komme tomhendt hjem fra fisketuren. Boken er på 1350 sider og koster kr. 39.95.

Legen: «Bli slank!»

Alle som sleper på for mange kilo bør sikre seg denne bok. Ved

81. Presse ut vann under vasking (omvendt)
82. Er julen
83. Muskelspenning
85. Lett
87. Ble brukt under krigen
88. Nedbør
90. Midtlinje
91.nn, undertrykker
93. ...e, teppe
94. Dreper insekter
97. Like
100. Motsatte kompassretninger
102. Pron. (omvendt)
103. 1001
104. I 90 loddrrett
107. Sporte
108. Dessert

Løsning side 15.

BEDRIFTSIDRETTSLAGET SLØYFER DELTAKELSE I FOTBALLSERIEN

Hunsfos-cup skal arrangeres i stedet

Hunsfos Bedriftsidrettslag holdt årsmøte i Velferdslokalet torsdag 2. november.

Da formannen Alf Hodnemyr ønsket velkommen, var bare 17 medlemmer møtt fram. Han presiserte at den dårlige oppslutningen til årsmøtene de siste årene har gjort arbeidet i laget svært tungt.

«Men selv om vi er få her i kveld, må og kan vi ikke utsette årsmøtet, men straks gå i gang med valgene,» sa formannen.

Til møtets dirigent ble valgt B. Grundetjern.

Mens B. Grundetjern leste protokollen, ble det servert kaffe og wienerbrød som satte tungebåndene i bevegelse, da diskusjonen begynte senere i møtet.

Protokollen viste at sesongen 1960/1961 for skisportens vedkommende var meget vellykket, og at Hunsfos hadde tatt de pokalene som var.

å etterleve den vil man også spare mange penger. Hør bare: Spis kun tre dager i uken! Da skal menyen være: Frokost, et halvt stykke brød uten smør, et glass vann, tre dråper tran. Middag: En halv potet, tre bløtlagte, grønne erter, ti gram fisk eller kjøtt. Aftens: 2 skjeer havregrøt uten smør og sukker, to skjeer sur melk. Kjøp boken! Bli sunn og rik!

Kari Jakobsen: «På vidda».

Dette er en bok vi bør merke oss. Meget interessant skildrer forfatterinnen livet i høyden og på vidda. Hun vasser i sanddyner og treffer mange merkelige mennesker der oppe. Vi skal ikke røpe mer av innholdet. Kjøp boken! De vil ikke bli skuffet. Pris: kr. 56.—.

T. Kvanvig: «Tid er penger».

En skulle ikke tro at et slikt tema kan være av slik interesse, men jo lenger en leser i denne bok, dess vanskeligere kan en legge den fra seg. Særlig ungdommen vil ha utbytte av å lese den. Den er på 1600 sider og koster 89,95 kr. Boken anbefales på det beste.

*

Samtlige bøker fås kjøpt i vakta, hvor der også gis 25 prosent rabatt.

—aal—

Fotballsesongen hadde vært meget ujevn, og deltagelsen dårlig. Som vanlig kom vi «midt i klynga», men med litt innsats skulle vi nådd topp.

Protokollen ble enstemmig godkjent.

A. Hodnemyr leste regnskapet, da O. Robstad ikke kunne komme.

Regnskapet viste en kassebeholdning på kr. 192.41, det laveste i bedriftslagets historie. Til dette må bemerkes at alle regninger heller ikke er betalt. Så for tiden er bedriftslaget en «underskuddsbedrift».

Regnskapet ble godtatt uten kommentarer.

En gikk så til valg:

Det skulle velges: Formann, nestformann, sekretær, kasserer og styremedlem. — Det viste seg at formanns- og nestformannsvalget skulle bli meget vanskelig. Det ble luftet en del forslag, men alle nektet valg. Sekretær og kasserer ble enstemmig gjenvalgt. — For å redde laget ut av situasjonen gjorde årsmøtet vedtak om at det skulle velges et styre som seg imellom kunne velge formann og nestformann. Forslaget kom fra G. Grundetjern, og ble etter en del diskusjon enstemmig godtatt.

Styret for Hunsfos Bil. for 1961/62 ble dette: O. Robstad (kass.), B.

«Jeg har trukket meg tilbake fra menneskeheten.»

Grundetjern (sekr.), E. Amdal og K. Rødal, styremedl. A. Ormshammer form. i hoppgr., K. Andersen form. i langrenn, A. Johansen form. i mosjonsgr., T. Olsen form. i terrenggr.

Hovedstyret blir da valgt på første styremøte blant disse.

Forslagene til de forskjellige arbeidsgruppene ble enstemmig godtatt. Disse fikk følgende sammensetning:

Hoppgruppa: A. Ormshammer (form.), B. Omdal, R. Heistad, R. Bergkvist.

Langrennsgruppa: K. Andersen (form.), K. Hodnemyr, G. Grundetjern, H. Larsen, A. Gundersen

Terreng og friidrett: T. Olsen (form.), S. Hauglund, A. Hodnemyr.

Mosjonsgruppa: A. Johansen (formann), G. Pettersen.

Mosjonspartiets damegr.: E. Weum og fru Rødal som kontakt til laget.

Til å representere Hunsfos Bil. på kretstinget i Kristiansand 30/11 1961 ble valgt: E. Omdal, H. Larsen og B. Grundetjern.

Dermed var valgene greit ordnet og sesongen 1961/62 har fått sine administratorer.

Under eventuelt hadde styret, etter den dårlige fotballinteressen i sesongen, satt fram forslag om å sløffe deltagelse for Hunsfos Bil. i bedriftsserien 1962.

Etter endel diskusjon om dette kom H. Larsen med forslag om heller å prøve med Hunsfos-cup, f. eks. skift mot skift uansett hvilken Maskin, og da dagfolkene mot kontoret eller lignende, ikke avdelingsvis.

Forslaget ble godt mottatt og ble enstemmig vedtatt.

Etter avstemning om ikke å delta i Bedriftsserien med fotball ble 16 for å sløffe, 1 mot.

Forslag fra styret om at Hunsfos deltagerne skal betale startkontingent i langrenn og hopp, ble nedstemt. Medlemmene mente at hvis det er som nå at laget sender folkene, skal laget betale. Nå som fotballen er sløffet (de tok halve kassa) er saken mindre aktuell, og det ble enstemmig at laget skal betale representasjonen og kontingent for guttene.

Sekretæren opplyste videre at han hadde kontaktet flere bedrifter på Østlandet om et vennskapsarrangement på ski, men uten resultat. Men han skulle forsøke andre steder.

Som siste sak, var det kommet spørsmål fra Vindbjart om en ville være med å rydde en permanent

Hunsfos tre sterkeste kort i terrengløypa, fra venstre Sverre Hauglund, Torbjørn Olsen og Harald Nordbø.

Hunsfosguttene kommer sterkt i terrengløp

«Skal Hunsfos Bil. også overta pokalene i terrengløp, såsom de har gjort på ski,» var dagspressens kommentar til det siste terrengløpet som gikk i Baneheia 21. oktober.

Først fikk vi gjennombruddet i denne idrettsgren i Eventyrstafetten, da Hunsfos ikke var snauere enn å ta bronsemedaljen (sølv etter protest). Så fikk vi 2. plass ved Torbjørn Olsen i klassen under 25 år i Kretsmesterskap over 6 km. I samme løp fikk S. Hauglund 8. plass og K. Hodnemyr 10. i klassen 25—35 år.

*

Framgangen var stor til neste terrengløp som ble holdt i Baneheia 21. oktober. Vi var ikke snauere enn at vi tok hjem pokalen som var satt opp til beste tremannslag.

T. Olsen vant sin klasse på tida 28,27 foran sin klubbkamerat H. Nordbø 29,37. I samme klasse fikk vi 4. plass ved G. Pedersen.

I klasse 25—35 år ble S. Hauglund nr. 4 på tida 29,23. I eldste klasse ble W. Beurling nr. 3 på tida 33,44 og nr. 4 Nils Kolbu 38,13.

løype på 3 og 5 km. En syntes dette var greit og lovte å være med.

Til slutt viste Ludvig Lie filmen han hadde tatt opp fra vinterens langrenn og avdelingsmesterskapet i fotball. Den var «alle tiders», og det ble bestemt at det måtte kjøpes flere filmer til neste sesong. Lie var villig til å filme.

Møtet ble avsluttet kl. 22.30.

Ref.

- Lagpokalen ble tatt ved Hunsfos lag: T. Olsen, H. Nordbø og S. Hauglund, tid: 1,27,27
- 2) Havn & Transport 1,28,37
 - 3) NSB 1,32,02
 - 4) Politiet.

Det viser at det ser ut til å bli bredde i denne idrettsgren også her på Hunsfos. Vi håper mange vil bli med.

B. G.

Remmer og remskiver

Det er farlig å legge på en rem eller ta den av med bare hendene mens remskiven er i gang. Bruk alltid en stang eller en remleder.

Pass også på:

1. Hvis en remskive går med stor hastighet, minsk farten før remmen legges på.
2. Hold hender og armer borte fra remmen.
3. En rem bør aldri gå loddrett uten at det er absolutt nødvendig.
4. Hvis en rem slurer, bruk riktig remvoks — aldri harpiks.
5. Remmen bør ikke løpe for stramt, anbring ikke en remstrammer mot den stramme siden på remmen.
6. Overbelast aldri en rem.
7. Lengst levetid og størst sikkerhet oppnås hvis hastigheten holdes under 1200 m pr. minutt.
8. Undersøk alle remmer, remskjoter og remsømmer regelmessig. Reparer straks.

Løsning på julekryssord

1	J	2	U	3	B	4	I	5	L	6	E	7	U	8	M	9	J	10	U	11	L	12	E	13	G	14	R	15	A	16	N	17	E	18	N
17	U	18	R	19	O	20	L	21	I	22	G	23	O	24	K	25	U	26	L	27	28	A	29	R	30	A	31	L	32	A	33	L	34	I	
	L		M		N		E		S		E		L		R		I		B		B		E												
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58
	E		R		M		S		J		Ø		E		F		E		M		A		N		I		F		O		L		D		
31	T	32	R	33	E	34	N	35	E	36	I	37	I	38	N	39	K	40	G	41	N	42	E	43	I	44	E	45	I	46	E	47	I	48	E
	R		N		A		R		R		D		R		I		V		E		N		E		S		O		M		R				
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
	E		I		P		H		U		M		S		A		T		I		N		E		R		T		W						
46	F	47	L	48	I	49	S	50	S	51	I	52	L	53	O	54	S	55	R	56	R	57	I	58	T	59	U	60	A	61	62	63	64	65	66
	E		N		G		N		I		E		E		S		S		E		N		N		V		A		L						
	S	57	T	58	I	59	E	60	K	61	N	62	R	63	T	64	N	65	Y	66	G	67	R	68	I	69	M	70	71	72	73	74	75	76	77
63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	
	T		A		U		B		A		N		E		E		E		E		M		P		A										
66	E	67	V	68	I	69	S	70	T	71	E	72	I	73	N	74	S	75	F	76	O	77	S	78	S	79	E	80	N	81	82	83	84	85	86
93	N	94	E	95	S	96	A	97	N	98	E	99	T	100	T	101	N	102	T	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	
	E		J		O		R		T		V		E		I		T		B		H		E		I		S		E		L				
87	T	88	O	89	R	90	T	91	I	92	A	93	R	94	E	95	L	96	Ø	97	P	98	L	99											
95	K	100	O	101	N	102	T	103	R	104	E	105	R	106	V	107	A	108	N	109	T	110	Y	111	A	112	R	113	D	114	A	115	116	117	118
99	O	100	N	101	A	102	E	103	R	104	K	105	K	106	Y	107	R	108	T	109	P	110	Y	111	D	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121
104	D	105	U	106	N	107	G	108	R	109	I	110	M	111	A	112	S	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130
104	E	105	S	106	S	107	E	108	N	109	V	110	I	111	K	112	E	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130

Hunsfos- postens fotokon- kurransen

Premievinnere:

1. LUDVIG LIE
2. ARNE SKAGESTAD
3. THORALV LINDTVEIT

Det er mange virksomme amatørfotografer på Hunsfos, skal en dømme etter deltagelsen i «Hunsfosposten»s fotokonkurransen. — Bildene til konkurransen strømmet inn jevnt og sikkert, noen kom endog for sent til å kunne bli med i konkurransen. Men redaksjonen fant at den fastsatte frist for innsendelse, 15. november, — måtte overholdes. Motivvalget var fritt, og det kompliserte bedømmelsen ettersom alle gikk i samme klasse. Men det var en forutsetning på forhånd, likesom det het i innbydelsen at de tre beste ville få premie.

Etter grundig overveielse kom juryen, som besto av Fædrelandsvennens to pressefotografer Kjell Mardon Olsen og Per Henning Baugstø, Hunsfospostens fotograf Bjarne Norbakk, Helge Nordha-

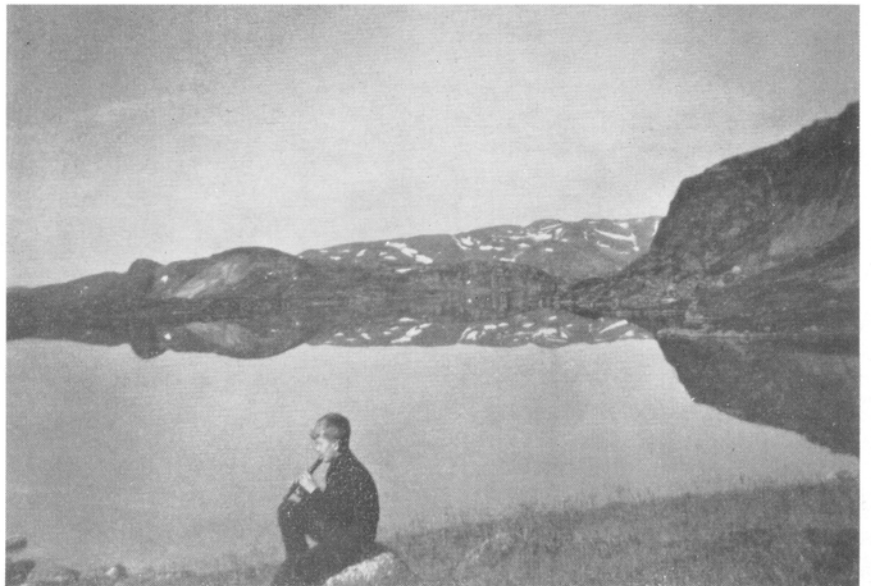
gen (som ivrig medlem av Vennesla Kameraklubb) og redaktøren til følgende resultat:

1. pr. tilfaller **Ludvig Lie** for bildet «Hest»
2. pr. gikk til **Arne Skagestad** for «Skisøndag»
3. pr. fikk **Thoralv Lindtveit** for «Vårlengsel»

Samtlige hadde førstepremievinneren som nr. 1, mens fire av fem holdt på «Skisøndag» som nr. 2 og fire av fem holdt «Vårlengsel» som nr. 3.

Avgjørelsen var ikke lett å treffe, da det var mange gode bilder blant de innsendte.

Juryen bemerker at vinnerbildet er ganske godt teknisk. Fotografen har vært våken og fanget inn en øyeblikkssituasjon på kornet. Belysningen ikke helt bra. Beskjæringen kunne vært bedre. — Annenpremiebildet må betegnes som konkurransens beste teknisk sett.

Godt lys og godt opptak av vinterlandskap som det faktisk er liv over. — Nr. 3 er ikke på høyde teknisk, men bildet med den levende tiuren er i høy grad originalt og scorer poeng på det. Et typisk pressebilde.

De tre beste bildene er gjengitt her sammen med et par hyggelige stemningsbilder som enkelte også festet seg ved. —

Det ene er kalt «Kveldsstemming på fjellet», innsendt av Kaare Paus, mens det andre heter «Fløytespilleren», sendt inn av arbeidsnummer 18.

Til slutt vil vi takke for den gode tilslutning til konkurransen, og uttrykke håp om at minst like mange blir med om vi arrangerer noe liknende en annen gang.

„Landskampen ga meg blod på tann“

Kjell Homme var sørlandsmester i friidrett før han begynte med fotballen

For første gang spilte 22. oktober i år en vennslagutt på et norsk fotballandslag. Det var Kjell Homme som ble tatt ut som indreløper på ungdomslandslaget i kampen mot Sverige på Kristiansand Stadion, — men som etter forfall rykket inn på sin naturlige plass — som centerforward. Dessverre fikk han ikke anledning til å fullføre kampen. — Han ble skadet på et tidlig tidspunkt og var sterkt hemmet av dette, men han rakk da å skaffe Norge ledermålet før pause. Kort tid ut i 2. omgang måtte han forlate banen og fikk ikke være med i den dramatiske og spennende 2. omgangen i en morsom kamp som endte 1—1. Kjell Homme er for øvrig den første norske ungdomslandslagsspiller som har scoret på svenskene siden 1955.

I september i år begynte Kjell på kontoret på Hunsfos etter at han hadde gjennomgått realskolen på ett år, og senere handelsskolen. Han er nå 22 år og gikk i lære på Hunsfos før han avtjente verneplikten.

Sin første kamp for Vindbjart spilte Kjell på juniorlaget som indre høyre. Tidligere drev han mest friidrett, var med i Sørlandsmesterskapet for gutter og vant tre øvelser (60 m, høyde og lengde) da han var 13 år gammel. Han ble også krets-mester for Vest-Agder på 60 m. Men så fikk han smaken på fotballen og kom til å like leken med lærkule bedre enn den individuelle idrett.

Han har for øvrig godt å slekte på. Faren, Martin Homme, spilte i mange år c.b. på Vennesla AIL, og onkelen Einar var krumtappen i Vindbjarts forsvar til han ga seg for få år siden, godt over de 40 år.

Men mens opphavet likte seg best i forsvaret, trives Kjell best i angrepet. Det varte ikke lenge før han slapp til i center. Første gang han var med på A-laget ble han imidlertid benyttet som y. h. Det var mot MK. Vindbjart vant 5—1 og Kjell scoret det første målet etter bare 6—7 minutter. Da var han bare 16 år. Siden har han spilt på A-laget i Vindbjart, bortsett fra en kortere periode, da han var innom Lyngdal IL mens han lå i mili-

Kjell Homme i landslagsdrakten.

tærtjeneste på Lista. Til nå har han spilt ca. 90 kamper på Vindbjarts A-lag.

— Jeg ble selvsagt overrasket da jeg ble tatt ut som indre høyre på ungdomslandslaget, forteller Kjell selv, men jeg ante at det lå taktikk bak. Synderlig nervøs var jeg ikke. Jeg syntes det var moro å få prøve seg. Og jeg må si at denne uttakin-gen har gitt meg blod på tann.

— Trener du mye?

— I vår fikk jeg ikke trent i det

hele tatt, fordi jeg gikk på skole. Det var først i høst jeg fikk tid til å være med for fullt. Jeg tror jeg var i toppform i kampene mot Nedenes og Jerv.

— Vindbjarts muligheter?

— Jeg tror de er gode, bare laget blir satt opp slik at de rette folkene kommer på de rette plassene. Vi har jo et ungt lag nå. Gjennomsnittsalderen ligger på 22 år. Så forhåpentlig kommer vi sterkere tilbake til neste år.

HVA VET DU?

- 1) I hvilken sport forekommer uttrykket «back hand»?
- 2) Hva er en spissgatter?
- 3) Hvor mange meter er 100 yards?
- 4) Hvor gammel ble Metusalem?
- 5) I hvilke fire skrifter kan vi lese om Jesu liv?
- 6) Hvilken elv blir kalt «Den gule elv?»
- 7) Hva heter verdens mest kjente pyramide?
- 8) Hvem var statsminister i Norge i 1905?
- 9) Hvor gikk den første norske jernbanen?
- 10) Hva het ubåten som først gikk under Nordpolen?
- 11) Hvor mange cm er en fot?
- 12) Hvor mange rom er det i magen til kua?

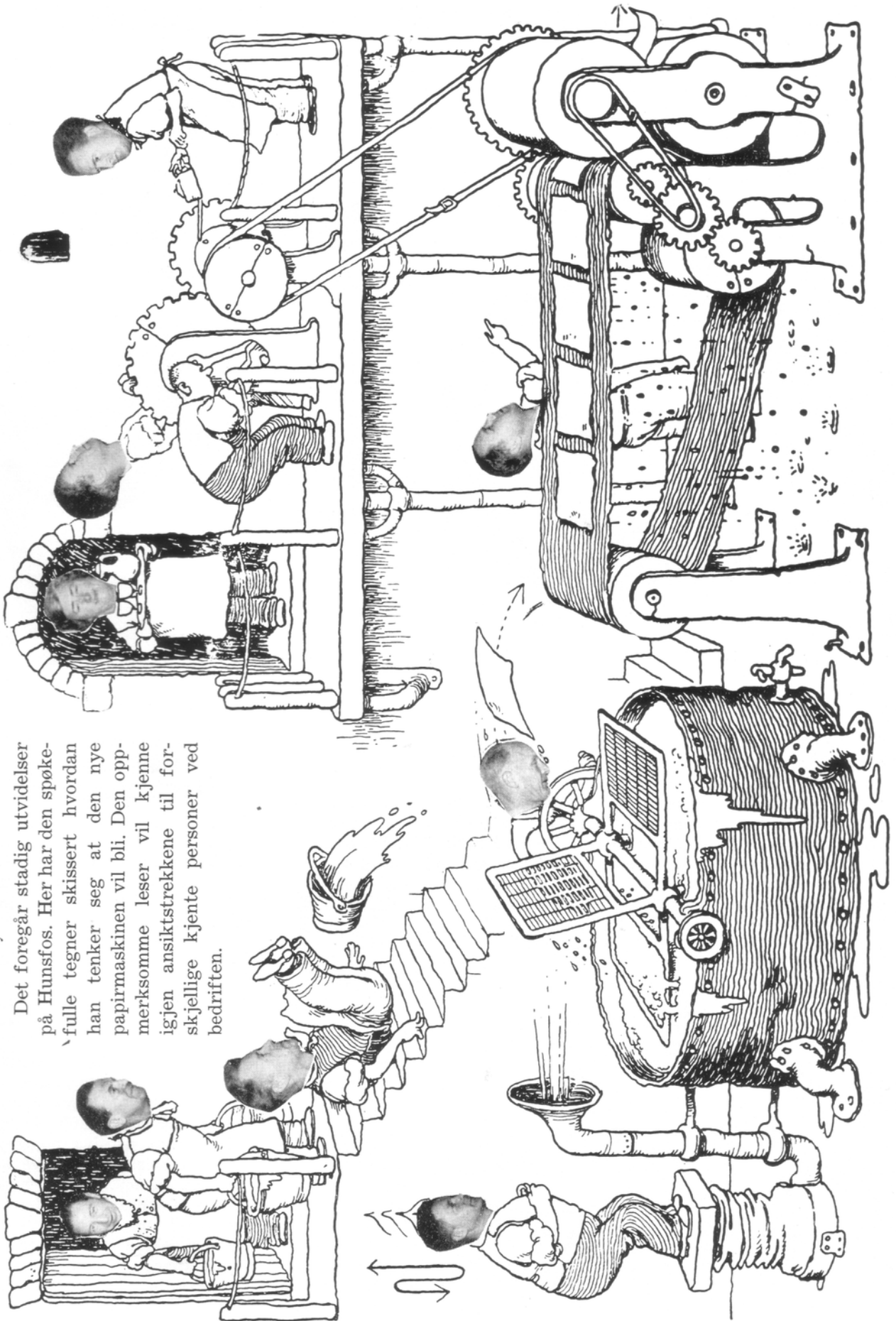
Svar side 24.

Hei, hvor det går. — Ny form for aking på Hunsfos.

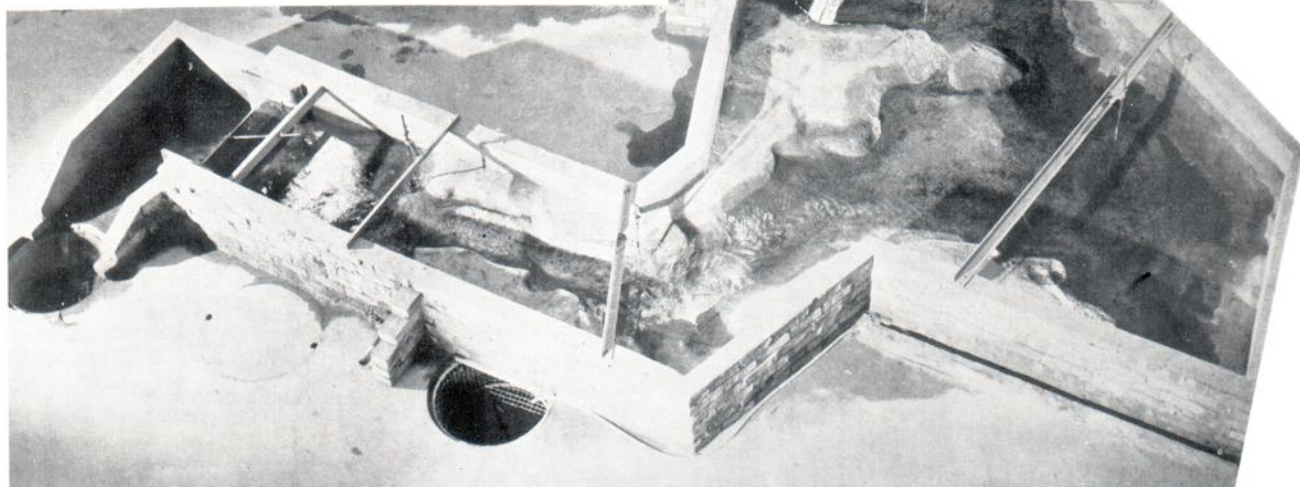
Nye utvidelser

Det foregår stadig utvidelser på Hunsfos. Her har den spøkefulle tegner skissert hvordan han tenker seg at den nye papirmaskinen vil bli. Den oppmerksomme leser vil kjenne igjen ansiktstrekkene til forskjellige kjente personer ved bedriften.

Modellforsøk med det nye kraftanlegget

Ingeniøren står ofte overfor oppgaver som ikke lar seg løse ved hjelp av teori eller kjente erfaringsformler. Noen ganger kan han bøte på dette ved å «ta godt i» som det heter, men en slik økning av dimensjonene kan bli svært kostbar, og det er ikke alltid at det hjelper. Han har da den utvei å bygge en modell av

Modell av Hallandsfoss. Kassen foran innløpet ble brukt for å måle vannføringene. Klaffen i utløpet fra modellen ble brukt til justering av vannstanden under fossen. De fire målestaver ble brukt til registrering av vannspeilet. — Avlesningsnøyaktigheten for disse var $\frac{1}{10}$ mm, og oppstillingen måtte gjøres uhyre nøyaktig. (Fig. 1)

hele anlegget eller av de delene som ikke lar seg beregne.

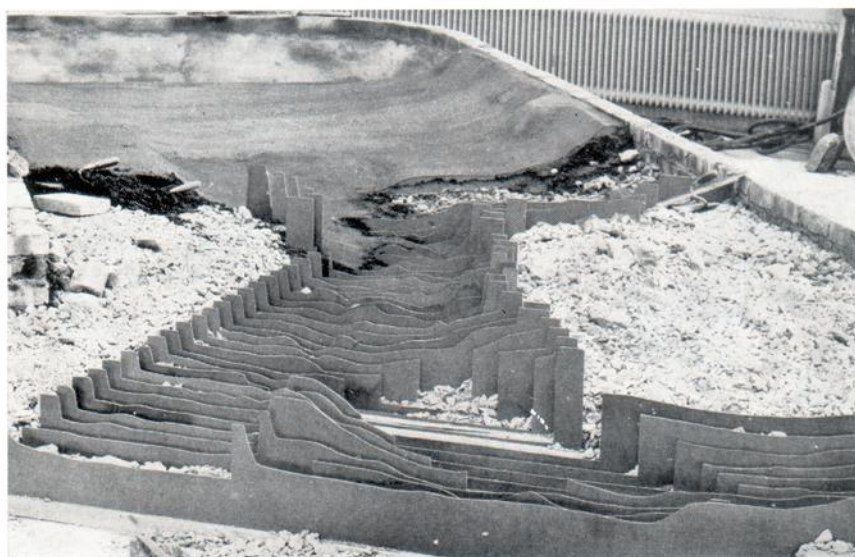
I vassbygging møter en ofte slike ukurante problemer og mang en ingeniør har gjennom tidene vært nødt til å ta betydelige tekniske avgjørelser ut fra rent

skjønn. — I senere år, særlig årene etter krigen, har en i de fleste land tatt konsekvensen av dette og bygget forskningslaboratorier som i sin helhet er basert på modellforsøk. Modellteknikken er blitt en egen vitenskap og alle

Av ingeniør
AASMUND TVEITEN

tenkelige måleinstrumenter er tatt i bruk for at forsøkteknikken skal bli så effektiv og pålitelig som mulig.

Her i landet har vi hatt et lite laboratorium i kjelleren under hovedbygningen ved Norges Tekniske Høgskole i Trondheim siden 1928. I dette laboratoriet ble det løst en rekke vanskelige oppgaver i årenes løp, men det var først da det nye laboratoriet i Klæbuvegen 153 ble bygget i 1958 at det ble mulig for hvem som helst å få prøve sine anlegg på modell. I dag er det nærmere 30 ansatte ved det nye laboratoriet, og en stor del av disse er forskere med høyere teknisk utdannelse. En helt tilsvarende utvikling har vi hatt i andre land som vi kan sammenlikne oss med.

Fra byggingen. Bunn og sider på avløpskanalen fra kraftstasjonen ble formet etter profiler av bård buntonitt. (Fig. 2)

Modell av Hunsfossen. Dam, kraftstasjon og sliperi m. v. ble bygget av gjennomsiktig plast. Forøvrig består modellen hovedsakelig av betong og fyllmasser. (Fig. 3)

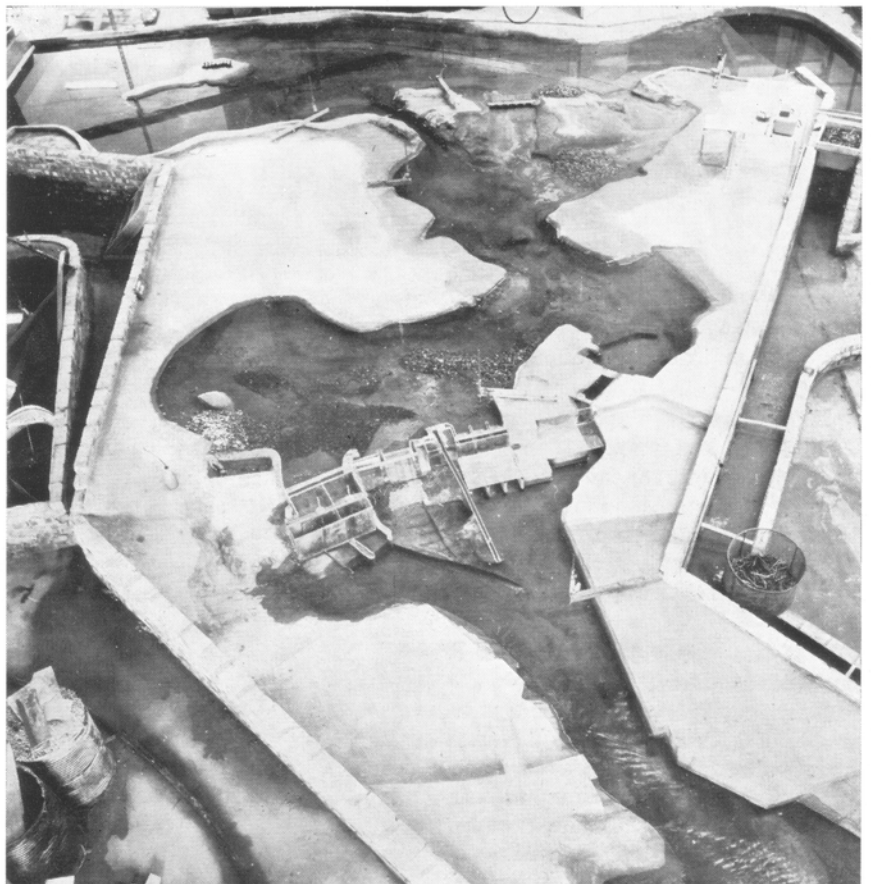
En modell er en geometrisk riktig gjengivelse av et anlegg eller deler av det. Forholdet mellom korresponderende lengder og høyder på modell og virkelig anlegg kalles målestokken. Valg av målestokk for en modell kan være svært vanskelig fordi det er så mange spesielle forhold å ta omsyn til. Men har en først bestemt seg for målestokk, er det som regel ikke noe problem i og for seg å lage en modell som er geometrisk riktig. Ved bygging av terrengmodeller er det som regel kartmaterialet som bestemmer nøyaktigheten.

For å finne hvor meget vann som skal gå i en modell av bestemt målestokk, har en måttet analysere alle faktorer som influerer på vannets bevegelse. Dette arbeide har ført til de såkalte modellover som vi ikke skal komme nærmere inn på her, men bare kort nevne at under bestemte forutsetninger som en må sørge for alltid er tilfredsstillet for hver enkelt modell, kan en regne med at tidsmålestokken følger kvadratrotten av lengdemålestokken. Av dette følger at dersom avstanden mellom 2 steder langs et elveløp er 100 ganger så stort i virkeligheten som på modellen, vil det ta 10 ganger så lang tid for vannet å renne mellom de samme steder i virkeligheten som på modellen. Herav følger igjen at vannføringen som måles i m^3 pr. sekund, under samme forhold blir 100,000 ganger så stor i virkeligheten som på modellen. Til å reproducere en storflom på

1000 m^3 i Otra, vil en derfor på en modell i målestokk 1:100 trenge en vannføring på 10 liter/sek., en vannføring som uten vanskelighet kan ledes gjennom et 2" rør.

Hunsfos Fabrikker har i den senere tid hatt to modeller gående ved det nye laboratoriet i

Trondheim. Den ene modellen var av Hallandsfoss og den andre av det nye kraftanlegget. Alle som har opplevd flommene i 1957 og 1959, vet hvor påkrevet det er å få senket vannstanden i bakvannskanalen slik at flomvannstanden kan holdes så lavt som mulig der. For å undersøke hvor meget som måtte sprenges bort i

«Flyfoto» av Hunsfos-modellen, tatt fra en transportkran som kan kjøres langs hele forsøkshallen, 8 m over ballgulvet. (Fig. 4)

Strømningsforholdene i Indre basseng etter at de verste hvirlene var fjernet. (Fig. 5.)

Hallandsfossen, og samtidig finne hvor en med mest mulig effekt kunne fjerne disse massene, ble den modellen som er vist på fig. 1 bygget. Modellen ble bygget i målestokk 1:100, og den gikk fra den sandbanken som ligger nedenfor direktørhaven og ned til Vigeland Brugs overvann under Hallandsfossen. Forsøkene ga til resultat at en ved å fjerne 3500 m³ fjell fra bestemte steder i fossen, kunne senke flomvannstanden med 1,20 m, og en skulle tro at dette blir en meget kjærkommen forandring til det bedre. Vi håper at sprengningsarbeidene her kan settes i gang om ikke altfor lenge.

Modellen av det nye kraftanlegget er vist på fig. 3. Den ble bygget i målestokk 1:50 og omfattet området fra Kaninøya til og med bekken ved direktørhaven. Både Stemmen, Indre basseng og bakvannskanalen ble bygget inn på modellen, mens derimot Valsedammen og Helvetesfossen til og med sammenløpet, av praktiske grunner ble utelatt.

Det var en rekke problemer som ble undersøkt på denne modellen. For å begynne nedenfra så ble det først undersøkt hvor meget som måtte sprenges bort fra bakvannskanalen for at en kunne få tilfredsstillende strømningsforhold og ikke altfor store falltap der. Videre ble det undersøkt hvorledes en best kunne utforme området bak den nye inn-

taksdammen som skal bygges. Disse problemer ble løst uten særlige vansker. Verre ble det å få til et gunstig inntak for selve kraftstasjonen. Forholdene her viste seg å være helt utrolig vanskelige, først og fremst på grunn av den sterke avbøyning av strømretningen direkte foran inntaket. Etter ukers og måneders arbeid er en nå kommet så langt at en har funnet en rimelig løsning som en tror vil bli tilfredsstillende. I tillegg til denne har en så funnet en kostbarere løsning som kan komme på tale dersom det viser seg at den første i praksis ikke holder mål.

Fig. 5 viser forholdene i inntaket. Strømretningene er fotografert ved hjelp av flytende konfetti. Det er brukt så lang eksponeringstid at hver enkelt partikkel fikk tid til å tegne en strek på filmen, kort eller lang alt etter som vannhastigheten var på vedkommende sted.

Undersøkelsene opppe ved Stemmen gikk i første rekke ut på å finne hvorledes den måtte utformes for at den ikke skulle virke mer oppstuvende ved flom enn den gjør nå. Det er nemlig meningen å skifte ut nåldammene med moderne segmentluker, og videre skal Midtre løp utvides med to luker av samme type og størrelse som de gamle. Hertil kommer en del forandringer som måtte til for å skaffe tilfredsstillende fløtningsforhold.

Ved slike undersøkelser er modeller uerstattelige, og forsøksmetodikken er enkel. En bygger først inn på modellen det nåværende anlegg og undersøker hvilke flomvannstander som da oppstår for de ulike vannføringer. Etterpå forandres modellen slik at den blir som det planlagte nye anlegg, og de samme forsøk kjøres om igjen. Herved får en direkte sammenlikning mellom de to anlegg. I dette tilfelle ble det nye anlegg med hensikt utformet slik at en kunne vente noe mindre oppstuvning enn før for å være

Ingeniørene Helland, Tveiten og Nakling inspiserer modellen. — Nakling representerer rådgivende ingeniør A. B. Berdal, Oslo. (Fig. 6.)

på den sikre siden med hensyn til avtalen med grunneierne.

Tømmerfløtningen ble også undersøkt, og en kom etter hvert fram til et meget gunstig resultat. Etter planen skal det i fremtiden fløtes i bunter gjennom Østre løp til tømmeropplagsplassen, som for tiden er under arbeid. Langs denne tømmerplassen skal det gå en traverskran som er 40 meter mellom kran-skinnene og har 15 m utligger på hver side. Tømmeret skal tas med kran fra kulpen nedenfor Østre løp, og denne er derfor utformet med støtte i modellforsøk slik at tømmerbuntene i størst mulig utstrekning flyter inn under kran-utliggeren.

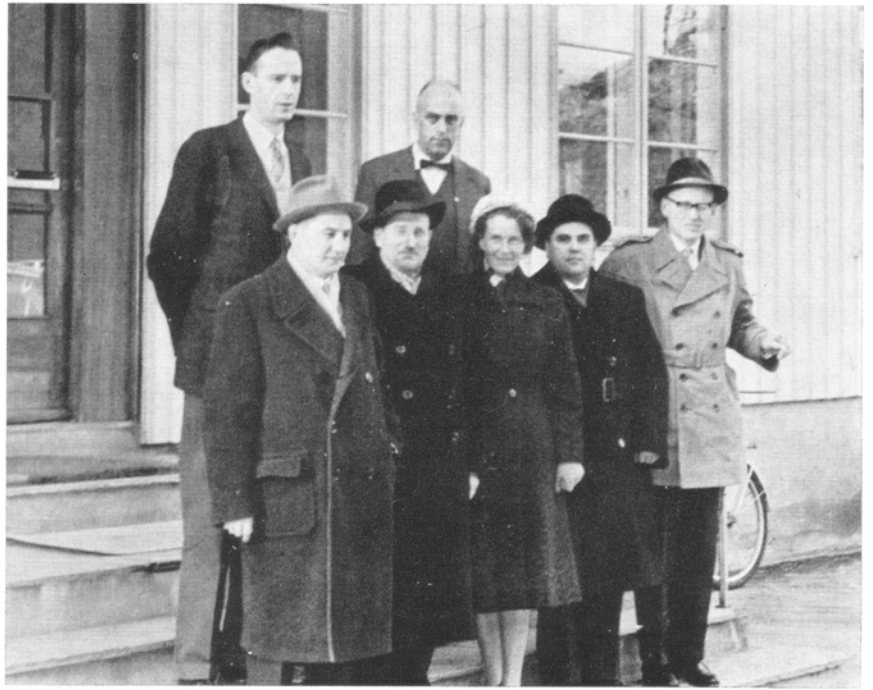
Anlegget ble prøvet ved hjelp av tømmermoser i modellmålestokk og det viste seg at hastighetene i opptaksbassenget ble så store at håndtering av buntene ville bli umulig. For å bote på dette, ble det planlagt å bygge en undervannsjeté som delvis sperret for utløpet fra denne kulpen. Ved å variere høyden på denne jetéen kan en oppnå akkurat de vannhastighetene en ønsker.

Videre ble det undersøkt hvilke lenseplasseringer som var best, og en kom etter hvert fram til en løsning som ga tilfredsstillende fløtningsforhold for bunter nedover fra Kaninøya, gjennom Østre løp og helt inn under utliggeren for tømmerkranen.

Det er ingen billig fornøyelse å drive modellforsøk. Bare byggeomkostningene kom på kr. 10,000 for Hallandsfossmodellen

Russisk besøk på Hunsfos

Hunsfos Fabrikker hadde forleden besøk av langveisfarende gjester som på en studiereise rundt om i Norge studerte en rekke fabrikker. Det var tre russere som så seg om på Follum, Borregaard, Saugbruk og Hunsfos, og de var ledsaget av en sjarmerende kvinnelig norsk tolk, frk. Wicklund, som er født i Arkangelsk i Russland. Her er russerne og tolken knipset utenfor kontorbygningen sammen med endel av bedriftens folk, direktør Lindseth og ing. Bjørnson og Holman. I forreste rekke ses Smirnov fra Leningrad, Bogomol fra Ukraina, frk. Wicklund og Keregitin fra Leningrad.

og kr. 45,000 for Hunsfosmodellen. Hertil kommer selve forskningsarbeidet som i mange tilfeller kan bli minst like dyrt som selve byggingen.

Jeg tror likevel at Hunsfos kan være godt fornøyd med resultatet. I løpet av forsøkene er en kommet fram til en rekke forandringer som har medført direkte be-

sparelse, og i tillegg hertil har anlegget blitt forbedret på mange måter. Det er ikke tvil om at det forslag som nå foreligger, vil bety et helt førsteklasses anlegg. Vi skal komme tilbake til selve utformingen en annen gang.

Planen er nå kommet så langt at anbud blir utsendt til entreprenørene i løpet av desember måned, og skjønnnet som skal tilrettelegge forholdene med hensyn til grunneiere og andre interesserte i vassdraget, er berammet til 19. desember.

Nå er det bare en ting som gjenstår før vi kan sette i gang. Men det er ingen uvesentlig ting. Nemlig penger. Vi som holder på med disse planene, og ikke minst de som sliter med det gamle anlegget, håper selvsagt at også dette skal gå i orden så snart som mulig.

Hunsfos, den 17. nov. 1961.

Aasmund Tveiten.

IDRETT

I GAMLE DAGER

Vennesla Idrettslag var overdradd at arrangere Vest-Agder første kredsrend 4. og 5. febr. 1922. — Vi imøtesaa løbet med stor interesse, for det er jo et stort arbeide at arrangere et saa stort rend. Spanske-sygen kom jo og la sig paa tverke for os, saa det blev ikke saa mange deltagere som ventet, kun 40 mand.

Langrendet ble avholdt lørdag 4. februar i ekstra godt føre, men ca. 20 kuldegrade. Løipen var temmelig lang, og var lagt paa strækningen, Neset, Moseid, Stølen, Engelsvand, Lolandsvand, Heisel eldhus, G. Moseid eldhus, Skaadane og ned Drive-nes kleve tilbake til Neset.

Der startede til langrendet i alt 19 mand. De to bedste blev Dams-gaard, «Oddersjaa», og Edwardsen, Vennesla, men begge to deltog ikke i hoppet.

Præmieliste:

Klasse I. Over 32 aar.
3 deltagere.

1. pr. Albert Svendsen «Oddersjaa».

Klasse II A. Før præmierte i komb. løb. 6 deltagere.

1. pr. Ludvig Andersen, Vennesla IL

2. « Aanund Jortveit, Oddersjaa

3. « Bjarne Hangeland, Oddersjaa.

Klasse III B. Ikke før præmierte.
13. deltagere.

PÅ SLETTA I RAKKESTADBAKKEN I 1922

Fremste rekke fra venstre: Thorvald Strandberg, Toralf Andersen, Olav Strandberg, Ole Mangseth, Ole Edwardsen og Ludvig Lie.

Bakerste rekke fra venstre: Olav Bakken, Gunder Grundetjern, Bernhard Olsen, Georg Grundetjern, Laurits Andersen, Olav Jortveit, Olav Neset, Martin Thorkildsen, Jan Kile, Harry Birkeland, Ludvig Andersen og Arne Johansen.

1. pr. Hans Nilsen, Vennesla IL
2. « Georg Davidsen, Oddersjaa
3. « Rolf Krüger, Oddersjaa
4. « Olav Jortveit, Vennesla IL
5. « Thomas Bakken, Vennesla IL
6. « Ole Mangseth, Vennesla IL
7. « Trygve Langemyr, Oddersjaa

Klasse III. Fra 18 til 20 aar.

1. pr. Thorvald Strandberg,
Vennesla IL.

2. « Martin Thorkildsen, Venn. IL

3. « Olav Neset, Vennesla IL

Klasse IV. Fra 16 til 18 aar. . .

1. pr. Andreas Almedal, Venn. IL

2. « Jon Kile, Vennesla IL.

Vandrepokalen til Vest-Agder ski-kreds tilfaldt overlegent Vennesla Idrætslag ved Hans Nilsen og Ludvig Andersen med pointsum 35,894.

Damernes pokal tilfaldt Aanund Jortveit, V.I.L.

Vennesla frilynde ungdomslags præmie tilfaldt Andreas Almedal, V.I.L. G. S.

Svar på „Hva vet du“?

(Fra side 18)

- 1) Tennis.
- 2) En seilbåt.
- 3) Godt og vel 91 meter.
- 4) 969 år.
- 5) I de fire evangeliene: Matteus, Markus, Lukas og Johannes.
- 6) Hoangho.
- 7) Kheops.
- 8) Chr. Michelsen.
- 9) Oslo—Eidsvoll.
- 10) Nautilus.
- 11) Ca. 31 cm.
- 12) Fire.

Femårige Finn er fast bestemt på å gifte seg med Laila når han blir stor. — Men Laila er sju år eldre enn Finn, og derfor sier mamma: — Hvis du gifter deg med en jente som er så mye eldre enn deg selv, så får du ingenting å si hjemme!

Etter en halv times grubling over saken kommer Finn inn på kjøkkenet igjen og spør:

— Du mamma, hvor mye glablere er du enn pappa?

RENHOLD AV TENNENE

Av tannlege Aksel Sinding, Oslo

I forrige nummer av «Hunsfosposten» skrev professor dr. philos. Jens Wærhaug en artikkel om «Munnhygiene og pyoré, hvor han kom inn på sykdommens forebygelse og hva det daglige renhold av tennene betyr.

Jeg skal i denne artikkel omtale nøyere hvordan pasientene kan gjennomføre dette renhold.

La oss ha for øye at tannkjøtt-sykdommene forårsakes av et belegg på tennene. Dette belegg, som kalles plaque, består vesentlig av bakterier. Det dannes på tannoverflaten over tannkjøttrandten (og det dannes selv om man ikke har spist noe), det vokser i bredde og tykkelse, og vil, hvis det ikke fjernes ved det daglige renhold, etter hvert vokse ned i «lommen» mellom tannen og tannkjøttet, hvor pasienten ikke kan greie å fjerne det. I tannkjøttlommen vokser belegget videre uhindret av det daglige renhold, og såfremt tannlegen ikke fjerner det med egnede instrumenter vil det til slutt føre til tannens løsning ved at støttevevet ødelegges. Av og til vil også belegget etter noen tid forkalkes, det dannes tannsten, og denne makter pasienten heller ikke å fjerne selv.

For at pasientens hjemmetannpleie skal være effektiv må den derfor for det første foretas så grundig at alt belegg fjernes (ellers har ikke rengjøringen vært god nok) og for det annet så ofte at belegget ikke har sjanse til hverken å vokse ned i tannkjøttlommen eller å bli forkalket. Det vil si at hjemmetannpleien må gjennomføres

systematisk, og det må ofres tilstrekkelig tid på den. Det er vel anvendt tid, for en god hjemmetannpleie forebygger ikke bare tannkjøtt-sykdommene, men også i stor utstrekning dannelsen av hull i tennene.

Hvorledes skal pasienten selv holde belegget på tennene borte?

Da det ennå ikke er funnet et kjemisk middel som uten skadevirkninger kan oppløse tannbelegget må vi ty til den mekaniske rensning ved hjelp av: (1) tannbørster av forskjellige typer, (2) tanntråd og/eller (3) tannpirkere.

Den totale fjernelse av alt belegg på tannflatene over tannkjøttrandten er avhengig av at man med et eller flere av disse hjelpemidler er i stand til å komme til overalt. Men la det med en gang være sagt at de hjelpemidler man skal bruke, og den måte de skal brukes på, er avhengig av de lokale tannforhold hos den enkelte pasient. Det er derfor å anbefale at pasienten søker råd hos sin tannlege, og får veiledning om hvorledes hjemmetannpleien bør gjennomføres.

La meg også nevne at den «rensemetode» man bruker ikke alltid bør brukes uforandret gjennom livet. — Den bør avpasses etter de forandringer som etter hvert inntre i tannsettet. Også på dette område bør pasienten søke råd hos tannlege.

Tannpussing.

Når man skal trekke opp retningslinjene for tannpussingen, er det fornuftig å betrakte tennenes utsider og innsider samlet for seg, og så ta

kontaktflatene eller mellomrommene for seg.

Tennenes utsider og innsider kan børstes med såvel horisontal som vertikal bevegelse av børsten. Den horisontale børsting gir den beste rensing av disse flater, idet den

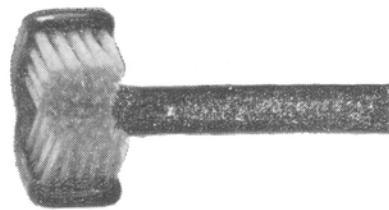

Fig. 1. Børste for samtidig pussing av tennenes utsider og innsider.

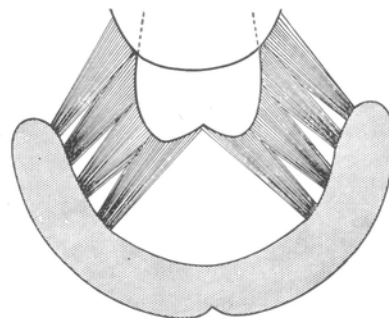
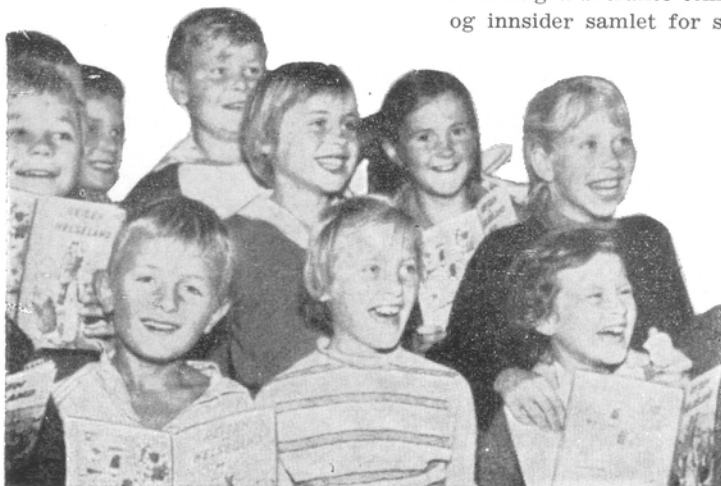

Fig. 2. Prinsippet for bruk av børsten i fig. 1. Børsten presses ned over tannranden, slik at også tannkjøttet blir berørt.

også gir en god rensing ved tannkjøttrandten, hvor man ved den vertikale børsting har lett for å etterlate et lite parti hvor børsten ikke har fått virke.

Til den horisontale børsting bør man bruke en børste med forholdsvis myk bust, men selvsagt ikke så myk at den ikke fjerner belegget. Valget av busttype vil lett være en smaksak, men bør være avhengig av den måte man børste sine tenner på. Børster man sine tenner meget kraftig og energisk bør en myk bust anvendes, mens en som er «lett på hånden» bør bruke en stivere bust. Generelt kan vel sies at busten bør være så myk som mulig, men likevel stiv nok til at belegget blir fjernet. En alt for intens bruk av børste med stiv bust vil i det lange løp kunne skade tannkjøttrandten, med etterfølgende tilbaketrekning av tannkjøttet.

Man må også huske på at tennenes innsider skal pusses, de glemmes lett. De er ofte vanskeligere å holde rene enn utsidene, og trenger

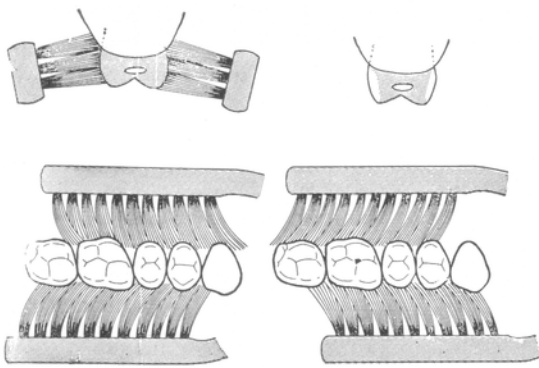

Fig. 3 viser horisontal børsting av tennenes utsider og innsider med vanlig børste. For at tannbalsen også skal bli renses må busten berøre tannkjøttet. Rensingen mellom tennene blir dårlig, da busten «hopper over» mellomrommene.

særlig omsorg. En børstekonstruksjon som vist på fig. 1 og 2 gir et godt renhold av såvel utsidene som innsidene, ikke minst fordi den ikke så lett gir brekninger, som noen plages av ved børsting av tennenes innsider med vanlig børstetype.

Den horisontale børsting gir dårlig renhold av mellomrommene mel-

lom tennene (fig. 3). Mellomrommene må derfor renses med en vertikal bevegelse av børsten. Man må da, som fig. 4 viser, legge børsten an mot tannkjøttet, og så, samtidig som man roterer børsteskafte, bevege busten fra tannkjøttet mot tyggeflaten. Man må ved denne bevegelse bruke endel kraft, for den del av busten som ligger an mot tannens utside, må bøyes for at noe av busten skal kunne rekke inn mellom tennene og renses kontaktflatene så godt som mulig.

En spesiell børsting bør man gi bakre flate på de bakerste tenner (fig. 5), samt tannflater som vender mot ekstraksjonsluker (fig. 6). Hvis man kan komme til, bør disse børstes ved at man bruker børsten på tvers av tannrekken.

Rensing med tanntråd.

Hvis tannkjøttpapillen utfyller mellomrommet mellom tennene, slik som den gjerne gjør hos unge mennesker, er det bare området rundt selve kontaktpunktet mellom tennene som ikke er blitt pusset, og dette område renses da best med tanntråd. Det krever utvilsomt en del øvelse å bruke tanntråd, særlig mellom de bakerste tennene. — Fingrene som fører tråden forbi kontaktpunktet må beherske bevegelsen fullstendig, slik at tråden ikke, når den føres gjennom en hard kontakt, plutselig glipper ned i tannkjøttet og skader dette. Tråden skal med forsiktighet føres forbi kontaktpunktet og beveges litt frem og tilbake på begge tenner (fig. 7), men ikke ned i tannkjøttlommen. Da unngår man å føre noe av det belegg som har ligget ved kontaktpunktet ned i lommen.

Greier man ikke selv å innøve bruken av tanntråd foran et speil, bør man søke hjelp hos sin tannlege, og ikke gi opp før man har fått innøvet det så godt at man senere kan greie det uten bruk av

speil. Jeg tror en vanlig feil er at man ikke bruker lang nok tråd (40—50 cm) til å få surret den godt rundt fingrene så grepet ikke glipper. Grepet på tråden varierer etter hvor i munnen man skal bruke den (fig. 8 a, b, c og d), og man skal passe på at tråden mellom de to fingrene som fører den forbi kontaktpunktet er så kort som mulig, ikke mer enn 1—1½ cm, da behersker man bevegelsen sikrest. Når tråden er ført gjennom kontakten, kan man øke denne avstand mens tråden beveges frem og tilbake.

Hvor tannkjøttpapillen er redusert, slik at det er en åpning mellom tennene, er ikke alltid den her angitte rensesmåte tilstrekkelig, særlig hvor noen av rotflatene mellom tennene er konkave. I slike tilfelle bør man bruke en spesiell børsteteknikk, Charter's metode (fig. 9), gjerne kombinert med bruken av tannpirkere. Til denne børsteteknikk må man bruke en børste med forholdsvis stor avstand mellom bindelene (fig. 10).

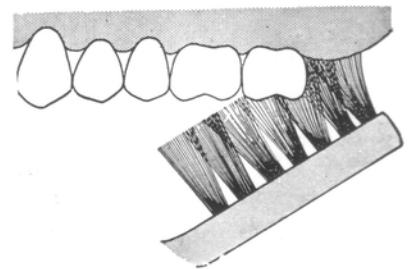

Fig. 5. Børsting av bakre flate på bakerste tann. Børstens øvre del presses bak tannen så busten treffer tannkjøttet. Børsten beveges på tvers av tannrekken.

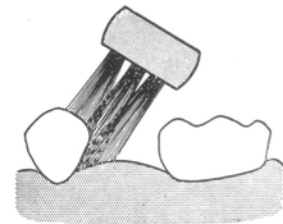

Fig. 6. Børsting av tannflater mot ekstraksjonsluker. Hvis luken er stor nok kan man børste horisontalt på tvers av tannrekken.

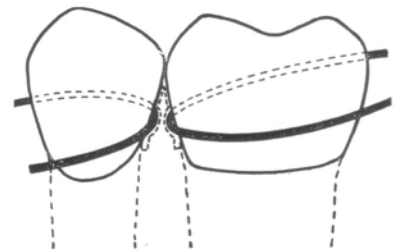
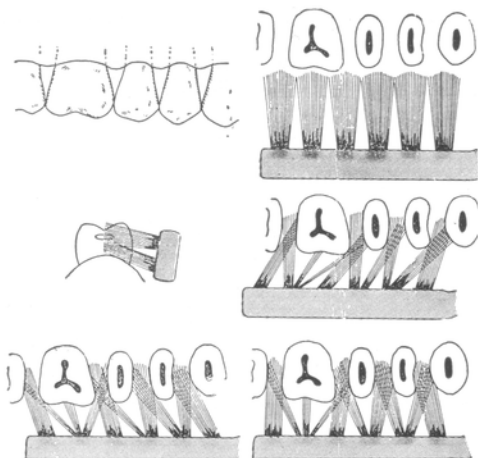

Fig. 7. Prinsippet for bruk av tanntråd for å renses mellom tennene. (Se teksten.)

Fig. 4. Skjematisk tegning som illustrerer prinsippet ved den vertikale enveisbørsting. Børsten plasseres på tannkjøttet i overkjeven (1), og presses mot dette (2). Deretter føres børsten over tannkjøtttranden og ned langs kronene (3, 4). Den fjernes så fra tennene (5, 6) og føres opp til stilling (1) igjen. I underkjeven føres børsten fra tannkjøttet opp langs kronene i den aktive fasen. Denne børstemetode gir bedre renhold av mellomrommene mellom tennene enn den horisontale børstingen.

Rensing ved tannpirking.

Tannpirkeren bør være av myk tresort så den former seg mest mulig etter tennene, og den bør spikkes til slik at den kommer godt inn mellom tennene og så nær opp til kontaktpunktet som mulig. Den bør brukes med forholdsvis stor kraft, flere ganger i hvert mellomrom, men man må få kontrollert at man ikke bruker den med for stor kraft, og får en unødig slitasje på tennene. Hvor mellomrommet mellom tennene er særlig stort, kan det være en fordel å vikle litt bomull rundt tannpirkeren.

*

Hver enkelt pasient bør altså, som tidligere nevnt, rettleides med hensyn til etter hvilke prinsipper han eller hun bør børste sine tenner. Når dette er klarlagt, og det er kontrollert at pasienten behersker børstemetoden, bør den også gjennomføres konsekvent, og ikke minst systematisk, så man virkelig får rensert alle tilgjengelige flater. (Det er en alminnelig erfaring at tennene i det område hvor man skifter grep på børsten for å gå over fra å børste fortennene til å børste jekslene, blir dårlig børstet. D.v.s. høyre hjørnetanns område (både i over- og underkjeven) hos dem som børster med høyre hånd, og det tilsvarende område på venstre side hos kjevhendte).

Det kan være fornuftig først å gjennomføre all horisontal børsting, særlig fordi man til denne kanskje bruker en bløtere børste enn til de øvrige metoder.

Når man så går over til vertikalbørstingen, bør man begynne på utsiden av den bakerste tann på én side, og så arbeide seg langsomt og sikkert langs utsiden av tennene over til den bakerste tann på den annen side. Deretter går man over

Fig. 9. Tegningene illustrerer prinsippene ved Charters metode. Forutsetningen er at det finnes et åpent mellomrom mellom tennene (1), og at man bruker en stiv børste, hvor ikke busten bøyer seg når den presses inn mellom tennene. (Den bør altså ikke brukes til annet enn børsting mellom tennene.) Børsten plasseres ved tannkjøttranden, slik at busten peker inn mellom tennene, og litt i retning mot tyggeflatene (3). Bustene presses så med relativt stor kraft inn mellom tennene (4). Fra denne utgangsstilling beveges så børsten med små bevegelser frem (5) og tilbake (6) noen ganger. Deretter flyttes børsten en tannbredde, og prosedyren gjentas, hele tannrekken rundt. Når man er ferdig med tennenes utsider, gjentas det hele fra innsiden, men her kan bare de 2—3 ytterste bindlene på børsten brukes, man kan ikke komme til med større del av børsten.

til innsiden i samme kjeve, like systematisk, og først når en kjeve er ferdig børstet, begynner man på den andre. Det samme gjelder bruken av tanntråd og tannpirker. Man må arbeide systematisk fra den ene ende av tannrekken til den andre.

Fig. 8. Noen grep som egner seg ved bruk av tanntråd (a). Det første grep, med tilstrekkelig lang tråd, surret rundt fingrene for at den ikke skal glippe. Fra dette grep går man lett over til (b), som egner seg best på høyre side i overkjeven, (c) er best på overkjevens venstre side, og (d) egner seg i underkjeven. Grepene, og bruken av tanntråd, bør innøves foran speil, og kontrolleres av tannlege.

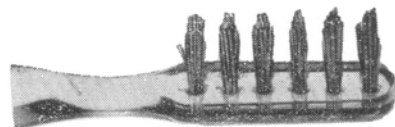

Fig. 10. Børste med stor avstand mellom bindlene. Den egner seg godt til Charters metode.

og ikke hoppe fra sted til sted, for da har man lett for å hoppe over noen områder. Det er klart at en godt gjennomført hjemmetannpleie må kreve sin tid, men man bør vel kunne ofre 5—10 minutter to ganger daglig på sine tenner. Selv om man da, som jeg tidligere nevnte, hjelper til med å gjøre tannlegen overflødig, bør tannlegen kontrollere om den hjemmetannpleie man gjennomfører er god nok, eller om det er enkelte steder man ikke når frem til, hvor da arbeidet må intensiveres. Dessuten vil de fleste mennesker etter hvert slappe av og trenger å strammes opp en gang i blant. For tannlegens vedkommende betyr det også meget at pasientene virkelig går inn for en god hjemmetannpleie. Det er ikke til å unngå at man interesserer seg mer for de pasienter som gjennomfører en god hjemmetannpleie (hvis kooperasjon er god), enn for dem som ikke tar den så høytidelig.

Gjennomfører man et perfekt renhold, og det lar seg gjøre, føler man seg vel, man beholder sine tenner lenger og man sparer penger. Og man må være oppmerksom på at tannlegens behandling av tannkjøtt sykdommer ikke kan føre til et godt resultat uten at pasientene gjennomfører en effektiv hjemmetannpleie.

— Elsker du Mary høyt? spurte McNutt sin venn.

— Ja, det skal jeg si deg at jeg gjør. — Fikk jeg velge mellom henne og 100 pund ville det gjøre veldig vondt å måtte gi avkall på en så fortryllende pike av den grunn.

Seier og tap i de siste kampene i bedriftsserien

Hunfos hadde ualminnelig uflaks i sin nest siste seriekamp i bedriftsserien. Det var mot Posten på Idrettsplassen i byen at dysten ble utkjempet. Etter et intens press fra Hunfosgutta ble resultatet merkelig nok 3—2 for Posten.

Vi må nok legge skylden på vårt forsvar for 2 av målene, de spilte meget åpent og trakk for langt opp.

Men ett er sikkert, vi burde ha vunnet denne kampen.

*

Årets siste seriekamp gikk på Moseidmoen 27. sept. DKS var motstanderne, og kampen ble dømt av Vindbjarts trener Eric Carlzén. Det ble ingen god kamp. Vår løpperrekke klarte også denne gangen å «sløse» bort mange fine sjanser. Vi gikk imidlertid fra banen med 3—0 seier, som var fortjent. Omgangsresultatet 1—0. — Målscorere var «Kokke» 1, Einstabland 1 og J. Homme 1.

B. G.

Gjennomlysning en betryggende kontroll

Som et ledd i det forebyggende arbeid og som en betryggende kontroll blir alle nyansatte ved Hunfos Fabrikker gjennomlyst. Alle burde være takknemlige for at en slik ordning er gjennomført. Det viser seg imidlertid, særlig blant den yngre garde, at det er stor slendrian på dette området. Mange er vanskelige å ha med å gjøre og har alltid unnskyldninger på rede hånd. De unnlater også å møte, når de gjennom legekantoret av sykesøster blir tildelt time hos dr. von der Lippe. Gjennomlysningen er en rask og smertefri affære som foregår i herredshuset gjerne om lørdagene mellom kl. 9—9.30. Dr. von der Lippe kan da ta imot et bestemt antall, og det gjelder selvsagt om at de som tildeles time møter fram.

Det er ved denne gjennomlysningen og undersøkelser oppdaget sykdomstilfeller, så det har vist seg at ordningen i høy grad har sin berettigelse. De som får time, anmodes derfor om å la seg kontrollere av legen til den fastsatte tid, slik at det unngås å skape virvar i timeplanen og vanskeligheter for dem som stiller med dette arbeidet.

PAPIRGALOPPEN

Og Lindseth lå i koya si
og tenkte hardt på PM 9,
PM 1, PM 2, PM 3, PM 4, PM 5, PM 6, PM 7, PM 8, PM 9.

Men tankene er fri,
de snerta også PM 10:
den var lang, den var bred, den var stor, den var dyr:
satte penga over styr.

Ja, de pengane, ja, de pengane
er til bekymring for noen og enhver.

Tale: Og for Borgen især.

Og Oksum satt i renseri
og talte kubb til sliperi, ..
det var 1, det var 2, det var 3, det var 4, det var 5, det var 6,
det var 7, det var 8, det var 9.

Og kubben va'kke bra,
her var det alle mulig slag:
det var osp, det var bjørk, det var gran, det var or,
som rett i bingen fór.

Ja, det tømmeret, ja, det tømmeret
er til bekymring for noen og enhver.

Tale: Og for herr Schøpp især.

Og Lunde gikk i sileri
og talte kok med fliser i, ..
det var 1, det var 2, det var 3, det var 4, det var 5, det var 6,
det var 7, det var 8, det var 9.

Og massa den var stygg,
den lignet mest på Tomte-brygg:
den var brun, den var sort, den var tynn, den var grå,
åssen skulle dette gå?

Ja, de kokane, ja, de kokane,
er til bekymring for noen og enhver.

Tale: Og for Kittelsen især.

Og Willy fór i PM 1
og talte brudd i tamburen,
det var 1, det var 2, det var 3, det var 4, det var 5, det var 6,
det var 7, det var 8, det var 9.

Men papiret var bra,
det var rett, det var bredt, det var slett, det var tett,
det var superkalandrert.

Ja, det papiret, ja, det papiret
det er til glede for alle og enhver.

Tale: Og for Knobel især.

Ja, Hunfos er fabrikken vår
her jobber vi fra år til år,
det går 1, det går 2, det går 3, det går 4, det går 5, det går 6,
det går 7, det går 8, det går 9.

Arbeiderforeningen vedtar å leie feriested i Høvåg

Og nedsetter en „strandkomité“ med sikte på å få kjøpe en egen plass

Halvårsmøte i Hunsfos Arbeiderforening ble holdt 4. oktober. Møtet var meget godt besøkt.

Formannen, Salve Aas, åpnet og ledet møtet.

Det framgikk av beretningen at det hadde vært et arbeidsomt halvår for styret.

Av de saker som var oppe til behandling, skal vi nevne noen.

Etter en lang debatt ble det etter forslag fra styret vedtatt å leie et feriested ute i Høvåg for de første to år. Etter formannens mening var dette en grei og trivelig plass hvor man kunne reise med familien både i ferien og ellers, når det måtte passe. Det viste seg at ikke alle var enige i dette, men til slutt viste i alle fall avstemningsresultatet at de fleste var enige i å leie stedet. Prisen var pr. år satt til kr. 3,500.

I forbindelse med denne saken satte styret fram forslag om å oppnevne en komité på tre medlemmer som skulle forsøke å finne fram til et sted ved kysten som foreningen kunne kjøpe for at medlemmene kunne ha sin egen plass å reise til i fritida.

Komitéen ble bestående av: Gustav Andersen, Robert Sakariassen og Ragnar Heimdal. Den ble kalt «Strandkomité».

Forhøyelse av foreningens kontingent til Hunsfos-heimen. — Det viste seg at økonomien ved heimen var dårlig og at det derfor må gjøres noe hvis en skal fortsette å drive denne. Styret foreslo en forhøyelse på 15 øre pr. merke. Dette ble vedtatt med stort flertall etter at 15 mann hadde hatt ordet i saken.

Det ble også vedtatt å sløyfe øl-salget på heimen, noe som har vært praktisert i en tid.

Til slutt ble det foretatt en rekke valg.

Nestform.: Gustav Kile, gj.v.

Kass.: Trygve Larsen, gj.v.

Styremedl.: Ottar Heisel, gj.v. og Gunnar Neset, gj.v.

Valgkomité: Unni Olsen, gj.v., Elias Omdal, gj.v., Oskar Johansen, ny.

Repr. til Norsk Folkehjelp: Arne Larsen, ny. Varam.: Tellef Langevoll, ny.

H. Heimens styre: Einar Viksnes, gj.v., Jonny Hagen, gj.v., Unni Olsen, gj.v. Varamann Sverre Gundersen, gj.v.

Verneutvalg: Nils Voreland, Sigurd Hagen, gj.v. Gunnar Johnsen, ny. Einar Ellefsen, Josef Skarpeid, Josef Bergkvist, gj.v. Alise Nilsen og Kristoffer Larsen, nye.

Budsjettkomité. Dette er en helt ny komité som ble opprettet på dette møte etter forslag fra styret. Valgt ble: Ingulf Reinhardttsen, Gunnar Strandberg og Trygve Larsen.

Studieleder: Gunnar Johnsen, ny.

På dette halvårsmøte hadde styret sørget for kaffe og kaker. Det viste seg at dette slo godt an. En kan vel regne med at det for ettertiden blir anledning til en kaffetår mellom slagene, noe som forøvrig løser ikke så lite på stemmebåndene.

G. S.

— Bare jeg visste hvordan jeg skulle få Dem frikjent, sukket den berømte forsvarsadvokaten oppgitt.

— Kunne De ikke si at det var De som begikk innbruddet? foreslo tiltalte.

*Og torsdag lønn vi får,
det er ikke lenge før den går:
den går inn, den går ut, det går lett, det går kvikt,
det er for alle likt.
Ja, de pengane, ja, de pengane
er til bekymring for alle og enhver.*

Tale: Og for meg sjøl især.

FORSLAG

(N.B.! har ikke noe med produksjon å gjøre.)

Da det for tiden hersker stor uenighet blant lærde på Hunsfos om hvilket navn som er eldst historisk sett, navnet «Mannen med luren», «Dommeren», «Bobrikoff» m. v., så tør ikke undertegnede blande seg opp i striden.

Det skal her bare opplyses, at opprinnelig ble vel det siste (noen sier «Bobrikopp», det er galt) utledet av det mer norske, buldrekopp.

Som forhenværende fotball-dommer med forkjærlighet for bruk av lur istedenfor fløyte, så har ikke jeg dermed kompetanse nok til å dømme i denne sak.

Når så mange bruker å si «han der Ormen den lange» om samme, så kan man jo selv tenke seg at forvirringen i disse kretser må bli fullstendig.

Så vi lar bare de lærde strides videre og i mellomtiden tør jeg komme med følgende forslag:

For dem som nytter nynorsk: Tenk på ei KYR og et KJE på en BØ. Det vil si Kyrkjebø.

Eller ennå enklere: Tenk på en KIRKE og på BØen omkring eller si bare BØ!!!! Det blir

KIRKEBØ.

Under et politisk møte sa taleren:

— Den mann som gir etter når han har urett er en klok mann. Men den som gir etter når han har rett —

En stemme fra salen:

— er gift!

HF-AH-EH-GH

Litt om larm og hørselvern

Som følge av den økende industrialisering vi har i våre dager tas stadig fler støyende maskiner i bruk. Etter hvert er der oppstått et larmskadeproblem idet en er blitt oppmerksom på at industrilarm i det lange løp kan ha skadelige virkninger på hørselen med resultat yrkesdøvheter.

Hørselnedsettelse som følge av larpåvirkning regnes nå med blant yrkessykdommene.

Det vil føre for langt i detaljer å berøre alle de spørsmål som reiser seg i forbindelse med larmskadeproblemet. Men siden vi nå ved bedriften er gått i gang med verne-tiltak, kan det være aktuelt med et forsøk på å gjøre leseren kjent med hva det dreier seg om.

Først en aldri så liten orientering om lydens natur og hvordan den kan måles. — Lyden oppstår ved at et legeme svinger og setter det omgivende medium i svingninger som forplanter seg videre gjennom dette (i luft med en hastighet av 330 m pr. sek.). Det svingende legeme, en stemmegaffel, en streng, deler som skraper eller støter mot hverandre slår mot luften og lager longitudinale bølger som det heter. Bølgene brer seg utover og når de treffer trommehinnen i øret, blir impulsen overført via mellomøret til det indre øret og hjernen og sanset som lyd.

Lyden kan også ledes gjennom andre elastiske medier, gjennom vegger, gjennom vesker, men ikke gjennom det tomme rom. Støy oppstår ved at legemer svinger meget uregelmessig. En tone oppstår når legemet svinger regelmessig (sinus-svingninger). Vi snakker om lydintensitet og lydstyrke. Det er ikke helt det samme. Intensiteten kan måles med apparater mens styrken ikke kan måles direkte fordi den henger sammen med ørets sansning. To lyder kan ha samme intensitet, men sanses på forskjellig måte, med forskjellig styrke, avhengig av frekvensen (som bestemmer tonehøyden). Intensiteten måles i decibel — db.

Decibelenheten er en logaritmisk enhet som angir de periodiske trykkforandringer lyden fremkaller i forhold til ørets terskelverdi, det vil si den svakeste lyd som øret kan oppfatte, nemlig et lydtrykk på 0,0002 my-bar for en ren tone med en frekvens på 1000 perioder

pr. sek.-p/s. Da lydtrykket i db ikke angir noe nøyaktig mål for vår subjektive fornemmelse av lyd, kan man for dette formål innføre enheten phon. Phon og decibel faller sammen når det dreier seg om en frekvens på 1000 p/s, men for lavere og høyere frekvenser er der en betydelig forskjell på decibel og phon. — Her er noen verdier for forskjellige lyder — med lydtrykket målt i decibel:

Jetflymotor:	100—140
(140 db. forårsaker smerte)	
Pressluftbor:	130
Øret like inntil et bilhorn:	120
Veverimaskin:	100
Støyende restaurant:	70
Vanlig kontor:	60
Vanlig bolig om dagen:	50
Stille kontor:	40
Kringkastingsstudio:	30
Høreterskel:	16
Aboslutt høreterskel:	0
Sterkest målt støy på arbeidsplass i Hunsfos bedrifter:	112
Vanlig på de fleste støyende arbeidsplasser her:	90—100
Skadelig for hørselen: stadig larm på 85—90 decibel.	

Decibelverdiene er en logaritmisk skala, så de lineære verdier er av en helt annen størrelsesorden. Således er:

50 db 10 ganger sterkere enn 40 db.
60 « 100 « « « 40 «
70 « 1000 « « « 40 «
o.s.v.

Larmen fra en maskin på 100 db. er titusen millioner (10^{10}) ganger sterkere enn den svakeste lyd øret kan oppfatte. Når øret ikke tar skade av slike enorme variasjoner, kommer det av at der finnes «fjærende» mekanismer som tar av for den verste påkjeningen.

Frekvensen måles i svingninger pr. sek.-p/s. Det er frekvensen som bestemmer tonehøyden. Høy frekvens gir lys eller høy tone. Lav frekvens gir mørk eller dyp tone. Mennesket oppfatter vanligvis svingninger mellom 16—20 p/s og 16000—20000 p/s. Er frekvensen over 20000 snakker vi om ultralyd. Hunder og katter oppfatter opptil 40000. Flaggermusen opptil 200000 (en mener at flaggermusen bruker lyden til navigering). Spebarn oppfatter høyere frekvenser enn barn og voksne — kanskje opp til 40000. Med alderen rykker den øvre grense nedover. Således er det normalt ikke mulig for en 40-åring å oppfatte frekvenser på mer enn opp til 15000. 60-åringen opp til 12000 (presbyakuse, som dette kalles). Vi har kanskje hørt om bestefar som ikke lenger klarer å høre gress-

13 de DAG JUL ◦

hoppene «synge». Det som defineres som normal hørsel er basert på målinger utført hos 18—25-åringer som ikke har hatt noen øresykdommer.

Så litt om vernetiltakene. Dette er altså tiltak av forebyggende art. Vi kan dele disse inn i indirekte og direkte vernetiltak.

Indirekte vernetiltak:

1) Hørselundersøkelse, hørselkontroll

2) Støymåling, støylokalisering.

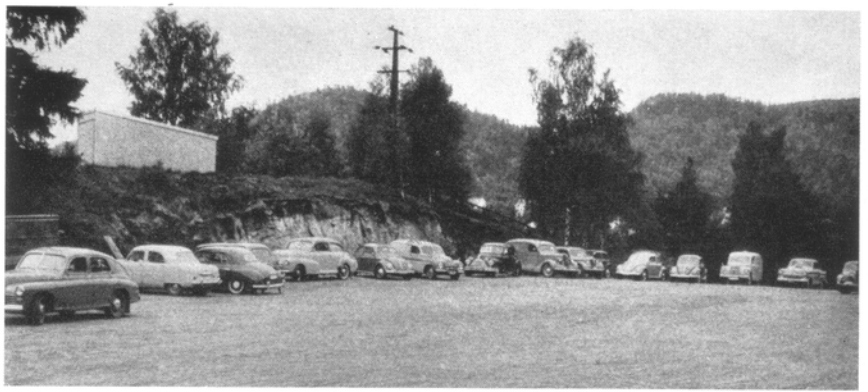
Direkte vernetiltak:

3) Teknisk larmbekjempelse

4) Individuelt hørselvern

5) Opplysningsarbeide.

ad 1) Hørselen kan måles på forskjellig vis. En av de beste metoder er måling ved hjelp av et audiometer. Audiometeret er slik konstruert at det sender ut rene toner. Ved hjelp av brytere kan såvel intensitet som frekvens varieres. Den som skal undersøkes plasseres i mest mulig stille omgivelser. Han tar på seg hodetelefoner. Gjennom denne vil han etter hvert som undersøkelsen skrider fram høre toner av forskjellig styrke og frekvens. Det gjelder å finne den svakeste lyd han kan høre. Der undersøkes på forskjellige frekvenser: nemlig 125-250-500-1000-2000-4000-8000-12000. Terskelverdien bestemmes for hver frekvens. Resultatet tegnes opp og vi får et audiogram. Av et riktig audiogram kan en lese seg til en hel del. Ikke bare hvorvidt hørselen er normal eller nedsatt, men også hva slags type hørselssvekkelse det dreier seg om (om den skyldes nedsatt funksjon av det indre øret, eller av mellomøret o.s.v.) La oss si at audiogrammet viser at den undersøkte ved frekvensen 4000 p/s ikke oppfatter tonen før den er blitt så sterk som 50 decibel. Da vil det si at hans hørsel på det målte øret er nedsatt i 4000 frekvensområdet. Sannsynligvis er den også da nedsatt — og det viser audiogrammet — ved andre frekvenser, men finner en et tydelig «hakk» i kurven i 4000 p/s området tyder dette ofte på en larmskade da dette hakk er karakteristisk for industrilarmskaden. — Tegning og tyding av audiogrammer er en hel liten vitenskap for seg og krever selvsagt en viss grad av erfaring og kunnskaper som bare en spesialist kan tilegne seg. Likevel vil en ved bedriftslegekontorene, uten å gå altfor nøye til verks, kunne utføre tilstrekkelig pålitelige målinger. —

Snekkerplassen løser parkeringsproblem

Hunsfosposten behandlet for noen nummer siden parkeringsproblemen som meldte seg ved bedriften. Parkerings- og trafikkproblemen på Hunsøya begynte å bli uholdbare. Derfor er det nå opparbeidet en parkeringsplass på den såkalte Snekkerplassen. Det inngår i bedriftens planer å benytte den gamle parkeringsplassen til andre formål, og det er nå ikke tillatt å parkere privatbiler inne på Hunsøya. Som det fremgår av bildet ovenfor er det plass nok på Snekkerplassen. Her kan det bli på tale å asfaltere plassen og feltmerke den. Det har også vært antydning at det kan bli aktuelt å bygge eget bilverksted der, men det er ennå i det blå.

Det ideelle er å få undersøkt alle nyansatte, før de begynner i arbeid ved bedriften, å kontrollere alle som er utsatt for støy minst en gang årlig og endelig være spesielt omhyggelig med kontroll av dem som allerede viser tegn til larmskade. Målingene må foretas helst 60 timer etter arbeidsdagens slutt — så hørselen får anledning til å «komme seg» (en midlertidig nedsettelse vil rette seg i løpet av denne tid). Det essensielle ved denne hørselmåling er at den på et tidlig stadium avslører en begynnende hørselnedsettelse som vedkommende selv ikke merker noe til. Det er om å gjøre at det ikke kommer så langt at han selv merker at hørselen er nedsatt. Da er det intet å gjøre og en må regne med at svekkelsen er varig.

ad 2) Støyen lokaliseres og måles ved hjelp av et lite transportabelt måleapparat — en støymåler («Sound level meter»). Støyens styrke kan avleses i decibel for forskjellige frekvenser. På denne måten er en i stand til å kartlegge de verste og skadelige støykilder i bedriften.

ad 3) Når det gjelder den tekniske larmbekjempelse, så går den ut på å forandre støykilden eller dens omgivelser slik at skadelig støy ikke når fram til den utsatte. Ofte kan støyen skyldes dårlig isolasjon, løse, slarkende, slitte deler, utilfredsstillende fjærende oppheng-

ning, uheldig resonans o.s.v. Som oftest vil en dog lite eller intet kunne utrette når det gjelder den tekniske larmbekjempelse da det har uheldige virkninger på produksjonen og/eller det blir en altfor stor og urimelig kostbar affære.

ad 4) Det blir som regel til at det individuelle hørselvern blir det viktigste — dessverre, får en vel nesten si. Det individuelle hørselverns oppgave går ut på å hindre at skadelig larm når øret. Det ideelle hørselvern skal:

1: Dempe tilstrekkelig for støyen

2: Slippe talelyden igjennom

3: Være lettvent og behagelig i bruk

Der er en rekke forskjellige typer på markedet. — Ingen er vel helt ideelle. — Vi kan nevne glassdun, plastikkpropper (med eller uten gjennomgående kanal), øreklokker. Det har ved undersøkelser vist seg at glassdun demper godt i 4000 p/s området og slipper talelyden bedre igjennom (denne ligger på lavere frekvenser). Det er lettvent i bruk og relativt behagelig. Den første tilvenningstid når det gjelder hørselvern er selvsagt litt av en påkjennning, men er en først blitt vant med hørselvern, vil en ikke merke noe til ulemper av det.

ad 5) Hva angår opplysningsarbeidet er dette erfaringsmessig viktig. Det er vanskelig for en som har hørselen i orden etter å ha arbeidet i larmende miljø i kortere eller lengere tid å forstå at han bør

Mosjonspartiene godt i gang

Mosjonsparti både for damer og herrer er i full sving i Velferdslokalet om kveldene.

Hver onsdag møter en tropp på 15—20 spreke damer som under sin instruksione fru Foss legger seg i kast med fra de hardeste og seigste til de mest smidige og grasiøse bevegelser man kan tenke seg.

I alle fall, de er alle meget godt fornøyd med instruksjonen og bedriftslagets foretak.

Herrepartiet som teller ca. 20 mann holder på hver torsdag på samme sted. Nye ansikter dukker opp, men vi er «forstøkt» over at ikke flere finner veien til Velferdslokalet hver torsdag kl. 18.30. I kameratslig forening «mjukes» opp stive muskler, og såre armer som kanskje sjelden eller aldri får bevege seg.

Instruktøren fra i fjor, Svein Haugland, måtte melde forfall fram til jul p. g. a. en skade han slo opp etter et par kvelder. B. Grundetjern har ledet partiet de siste kveldene, og gutta er enige i at det går svært greit.

Vi håper flere, både damer og herrer, vil møte på partiene. **Bj. Gr.**

Og så er det han som er så konservativ at han lever bare på konserver.

bruke hørselvern. En som allerede er blitt mer eller mindre døv vil lettere forstå det, men da er det jo allerede blitt noe sent. Larmskadet hørsel er som nevnt varig skadet. Opplysningsarbeidet må da gå ut på å få den enkelte arbeider til å forstå at der er en virkelig fare for larmskade av hørselen og at han derfor må la sin hørsel kontrollere og bruke hørselvern. Dette kan da skje ved informasjon på tomannshånd, ved foredrag, film, plakater etc.

Når en nå ved bedriften er gått i gang med å ta seg av larmskadeproblemet slik som ved så mange andre bedrifter i landet, vil en håpe at de det gjelder må vise forståelse for sitt eget beste ved: å møte til hørselkontroll på legekontoret, og ved å bruke hørselvern, som allerede er delt ut i hundrevis. — Altså: fram fra skuffer og gjemmer med glassdun og plastikkpropper og inn i øret med dem under arbeid!

Her gjøres det vei i vellinga. Arbeidet med det nye jernbanesporet fram til den utvidede tommeropplagsplassen er forlengst i gang i heia bak brannstasjonen. Kraftig maskinelt utstyr er tatt i bruk, og arbeidet går unna.

Hunfos eldste frankeringsmaskin feiret forleden et slags jubileum, da den frankerte brev nr. 100,000. Her blir jubilaranten betjent av Astrid Kristiansen som etter sigende skal være bestevenner med den framifrå innretning som stempler ufordøyd i vei mot de neste 100,000.

GULLKORN

Den ærgjerrige behandler sine venner som trinene i en stige. Han tar dem i hånden for å stige opp, og deretter setter han føttene på dem.

(J. Petit-Senn.)

*

Virkeligheten er alltid hard. Det er bare illusjoner som er behagelige.

(John Foster Dulles).

DØDSFALL

Knut Jeppestøl døde 30. oktober, 79½ år gammel. Han ble født 21. april 1882 og var ved Hunfos fra 28/6 1912 til 21/4 1950, da han gikk av på pensjon etter 38 års tjenestetid. Jeppestøl ble hedret med Norges Vels medalje i 1952.

*

Albert Salvesen døde 18. oktober, nær 79 år gammel. I likhet med Jeppestøl hadde han en lang arbeidsdag ved Hunfos bak seg. Han var med og stiftet Hunfos Arbeiderforening i 1926 og han regnes blant veteranene i arbeiderbevegelsen i Vennesla.

Vi lyser fred over Knut Jeppestøls og Albert Salvesens minne.

Gjennom verdensrommets uendelighet vandrer talløse stjerner, Guds lysende tanker, salighetens instrumenter som skaperen selv spiller på. På alle sammen rår lykken, for Gud vil ha verden lykkelig. Bare en av dem er uten lykke. Der bor menneskene.

(Egon Fridel).